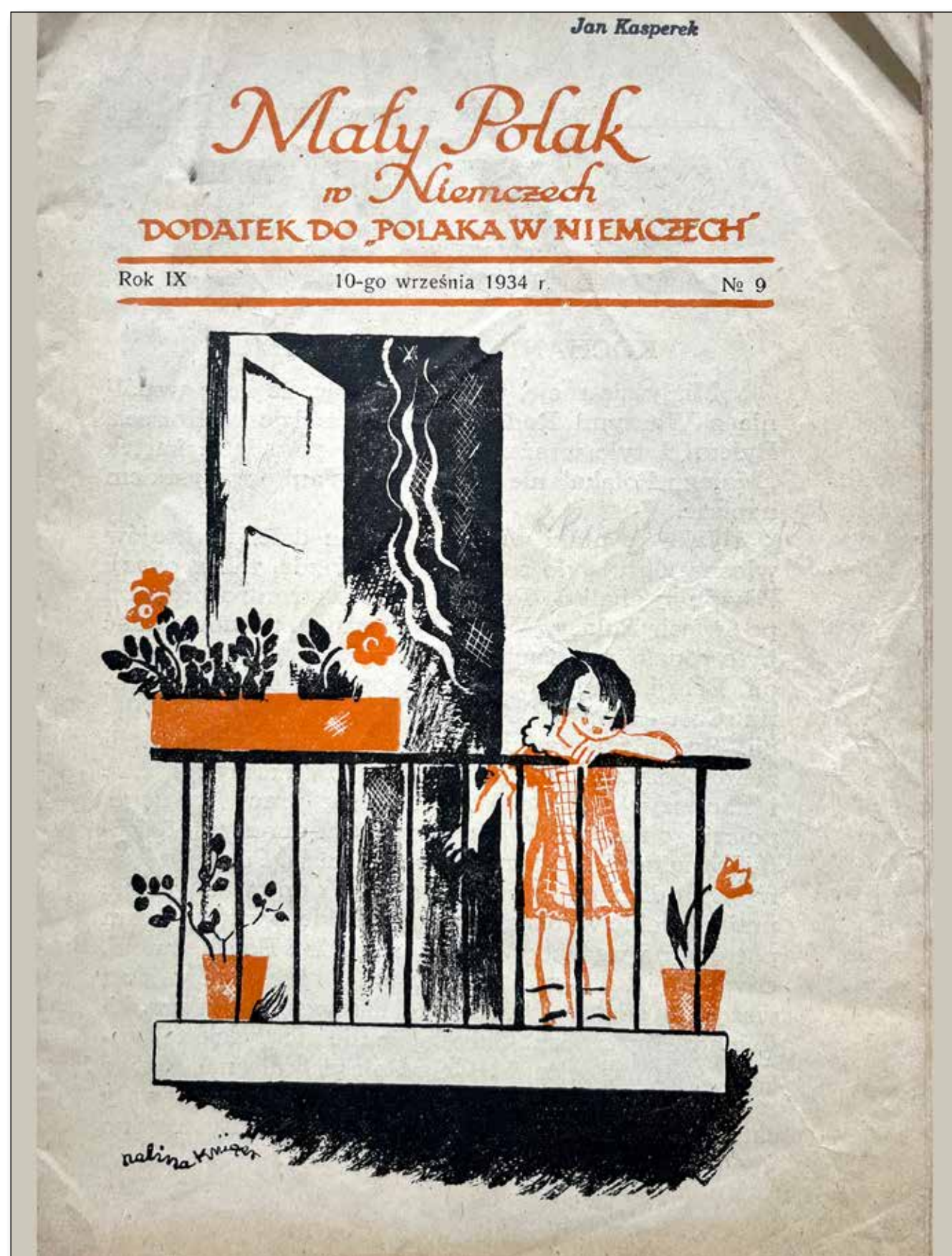

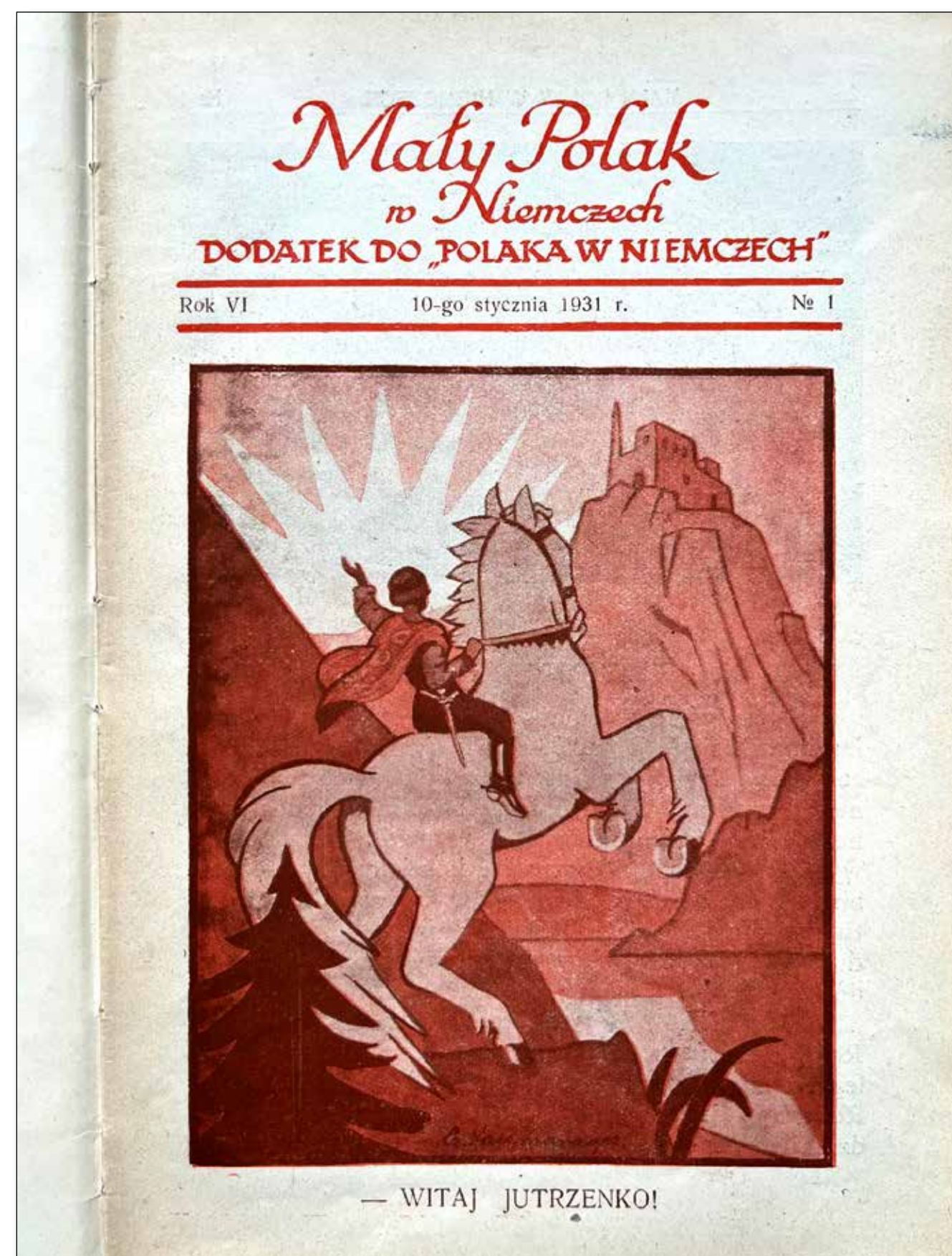
Okładka „Małego Polaka w Niemczech”
1937, nr 1

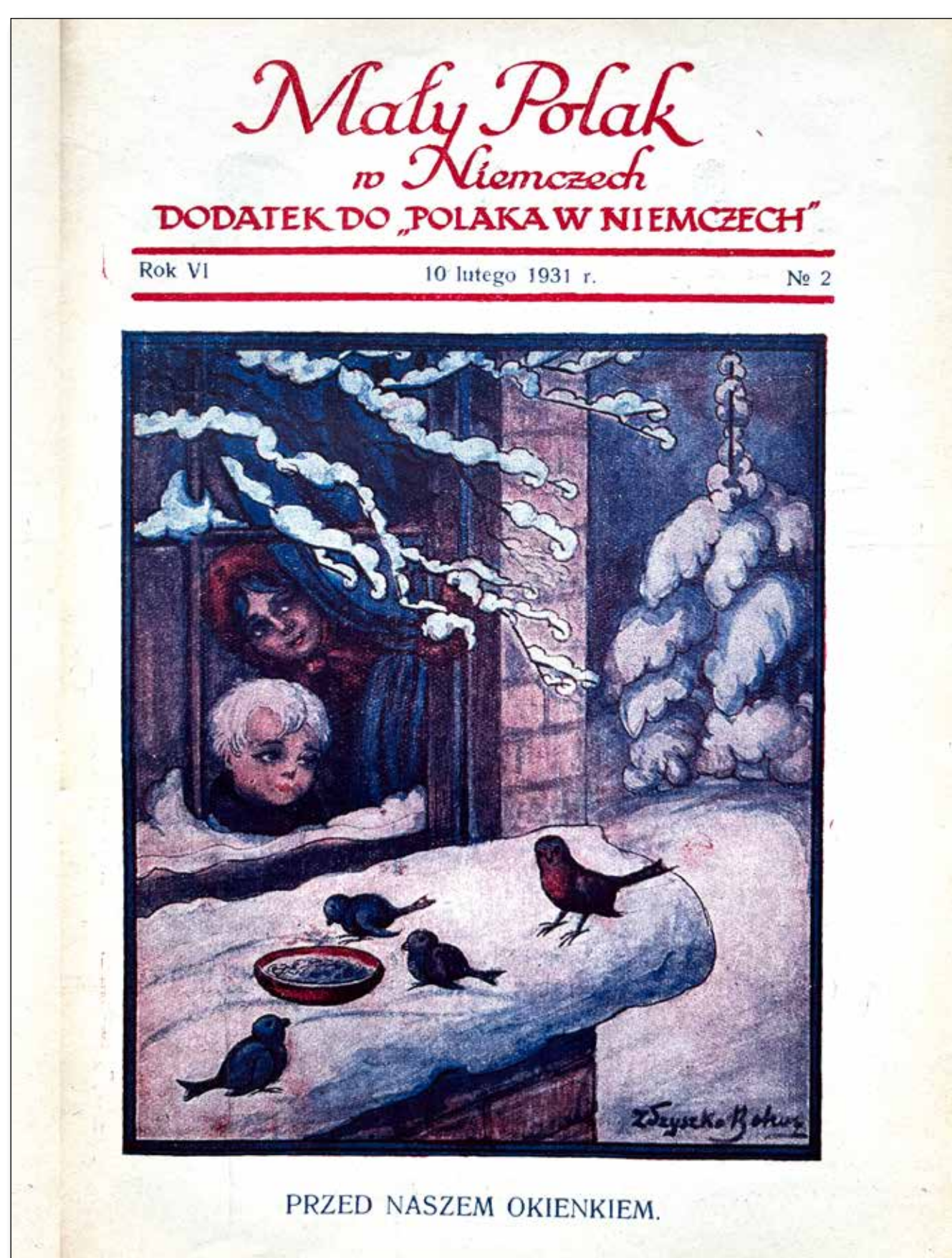
Okładka „Małego Polaka w Niemczech”
1938, nr 4

Okładka „Małego Polaka w Niemczech”
1934, nr 9

Okładka „Małego Polaka w Niemczech”
1931, nr 1

Okładka „Małego Polaka w Niemczech”
1931, nr 2

Polska zadanie na całe życie

Prasa polska była ważnym źródłem informacji kulturalnych, gospodarczych i politycznych, a także treści rozrywkowych dla mniejszości polskiej żyjącej w latach międzywojennych zagranicą, w tym dzieci i młodzieży. Miesięcznik „Mały Polak w Niemczech” ukazywał się od 1 sierpnia 1925 r. do roku 1939 i był dodatkiem do pisma „Polak w Niemczech”, które członkowie Związku Polaków w Niemczech otrzymywali bezpłatnie.

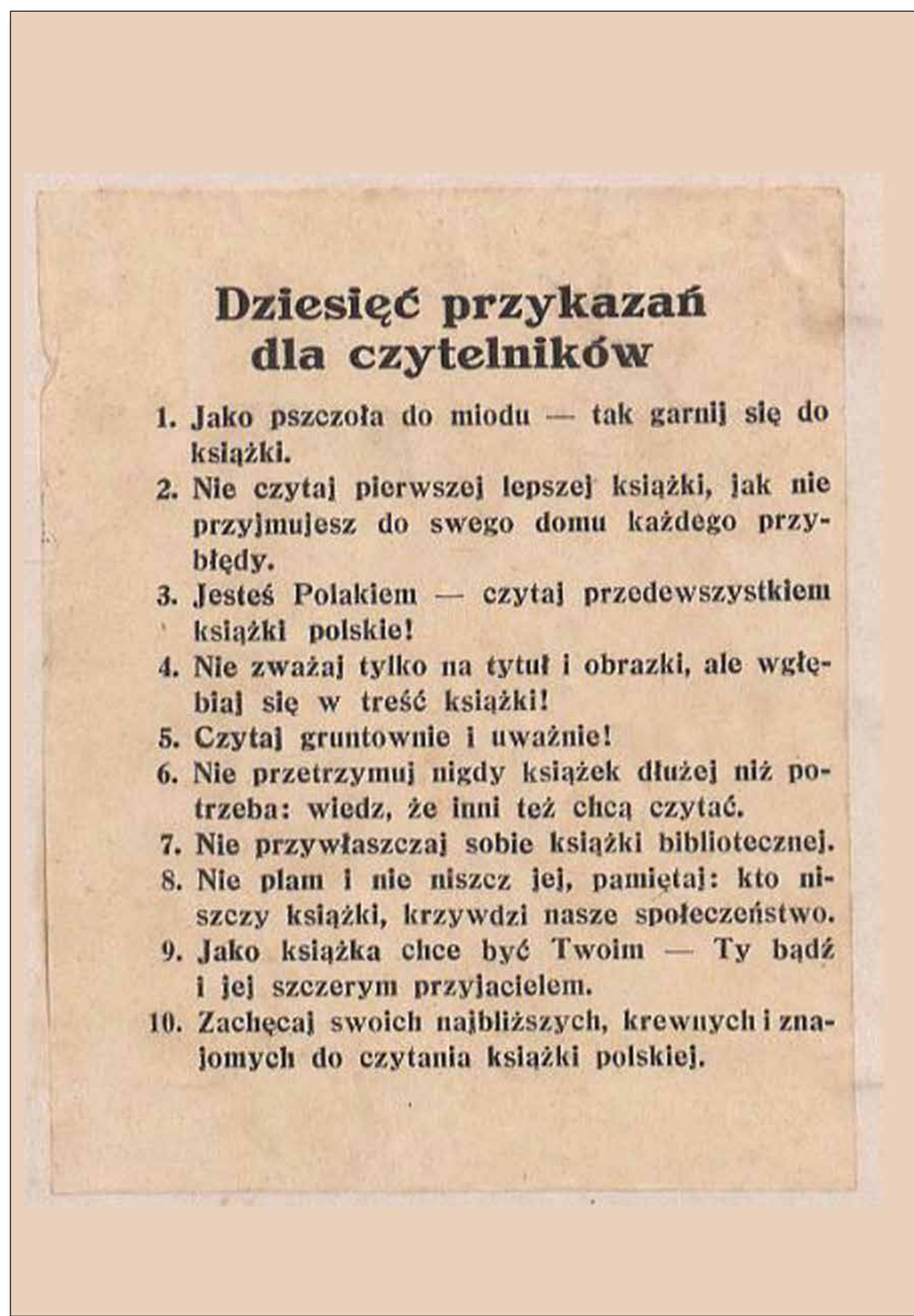
Ważną częścią „Małego Polaka” był dział korespondencyjny, w ramach którego dzieci mogły dzielić się swoimi wrażeniami z Wujaszkiem Frankiem. Na łamach pisma ukazywało się także wiele propozycji na spędzenie wolnego czasu, kształtujących zarazem ducha patriotyzmu. Znajdziemy w nim krótkie opowiadania i wierszyki, ćwiczenia kaligraficzne, propozycje zabaw grupowych, krzyżówki, rebusy, łamigłówki, zagadki.

Wystawą „Polska – zadanie na całe życie” pragniemy przenieść Państwa w czasie i zachęcić do wspólnej zabawy.

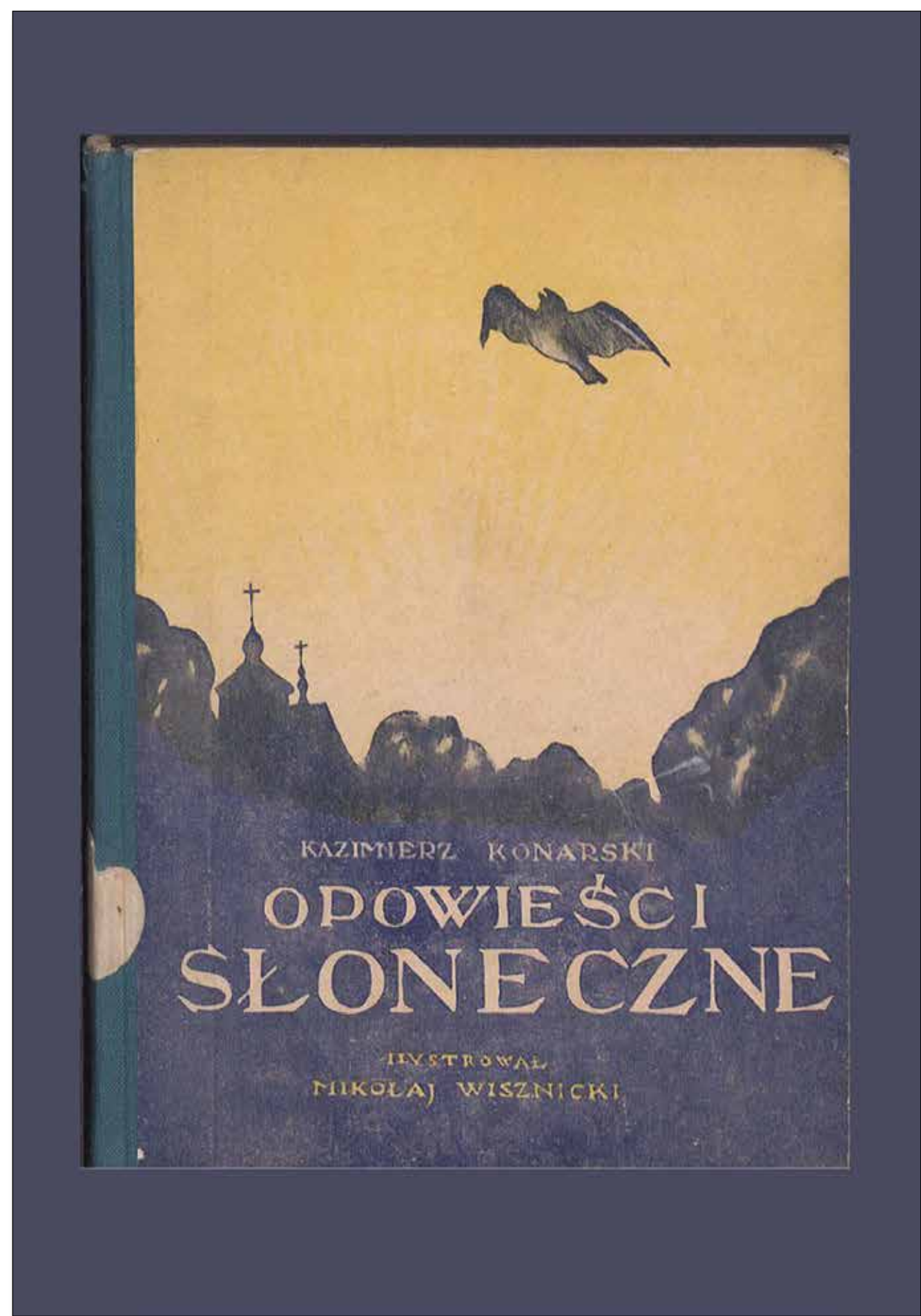
Zaprezentowane na wystawie poszczególne numery „Małego Polaka w Niemczech” znajdują się w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Opolskiego, w zbiorze archiwalnym Związku Polaków w Niemczech – ludzi spod znaku Rodła, zgromadzonym przez Helenę Lehr i Edmunda Osmańczyka.

Przygotowała: Małgorzata Blach-Margos
Projekt: Andrzej Szejwejs
Zdjęcia: Jerzy Stemplewski

Dziesięć przykazań dla czytelników
K. Konarski, *Opowieści słoneczne*, Warszawa 1928

K. Konarski, *Opowieści słoneczne*, Warszawa 1928

Polska zadanie na całe życie

Poczytajmy razem!

Książka – dobry przyjaciel
„Mały Polak w Niemczech” 1937, nr 1, s. 15

M. Listowska, *Niesie Jaguś książki*
„Mały Polak w Niemczech” 1934, nr 9, s. 205

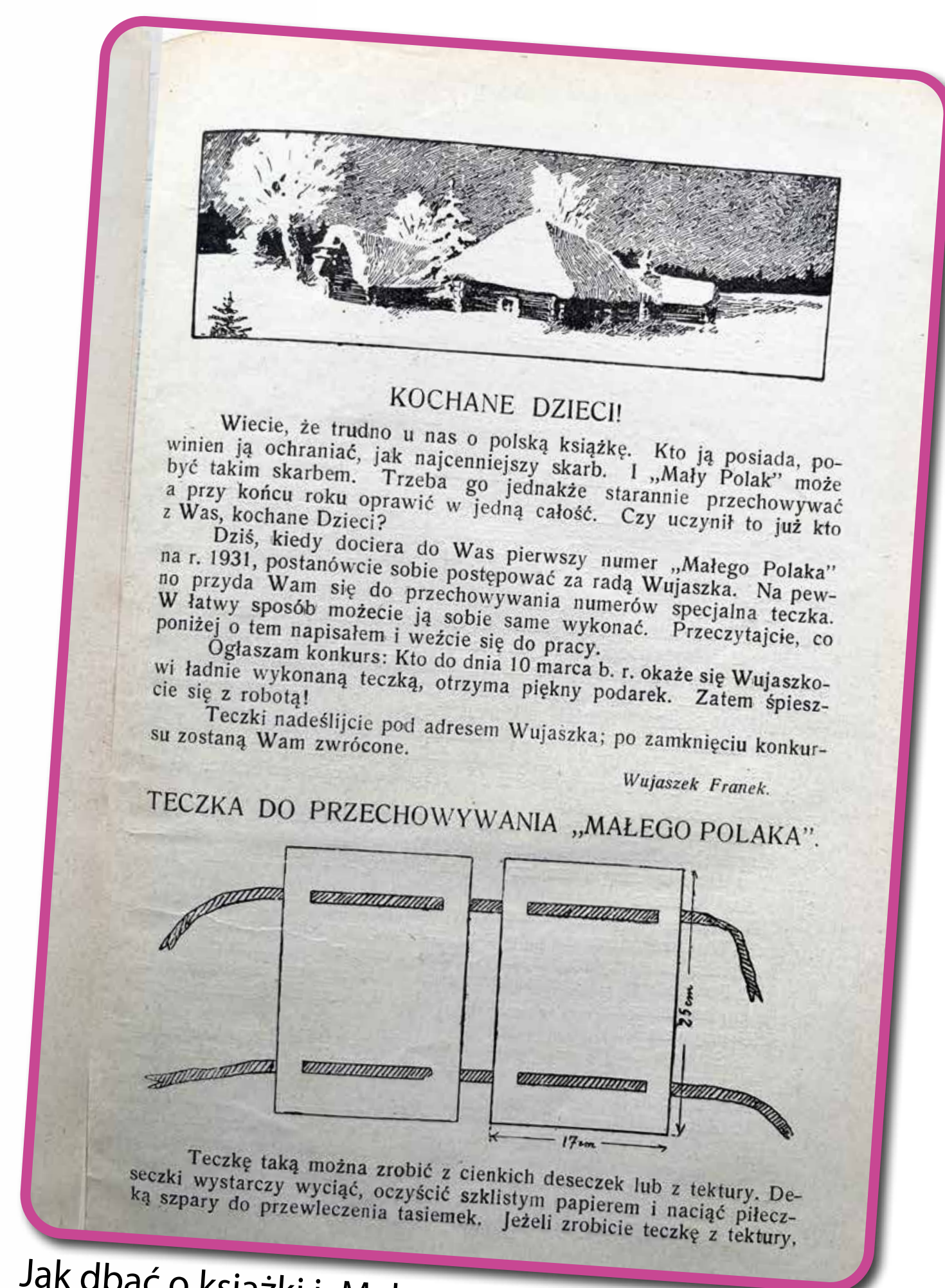
Książka, mądry przyjaciel
opowiada dziwy,
a w Tobie serce rośnie
i jesteś szczęśliwy,
że możesz wszystko wiedzieć
o dalekim świecie,
o obcych, dziwnych krajach:
Laponii..., Tybecie...

[Fragment wiersza *Książka – mądry przyjaciel* E. Zaremby. Zob. „Mały Polak w Niemczech” 1937, nr 1, s. 16]

Na łamach „Małego Polaka w Niemczech” ukazywało się wiele ciekawych opowiadań dla dzieci i młodzieży. A kto lubi czytać książki, powinien też wiedzieć, jak nie obchodzić się z książką i jakie książki wybierać.

W 1928 r. ukazał się zbiór opowiadań Kazimierza Konarskiego (1886-1927) *Opowieści słoneczne*, w którym zamieszczono *Dziesięć przykazań dla czytelników*. Co ciekawe – autor ten był historykiem i archiwistą.

A czy Ty lubisz czytać książki?

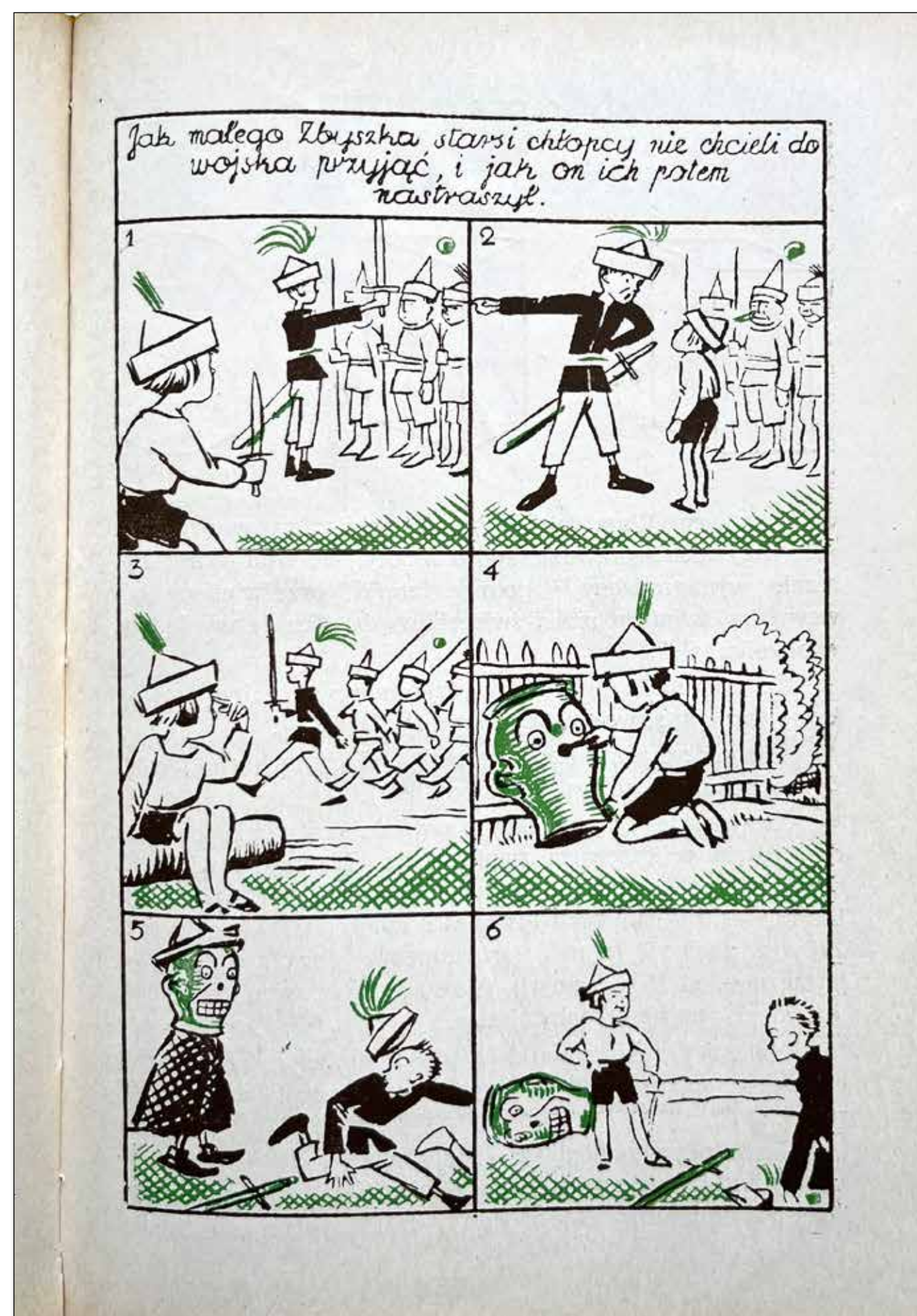
Jak dbać o książki i „Małego Polaka”
„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 1

Polska

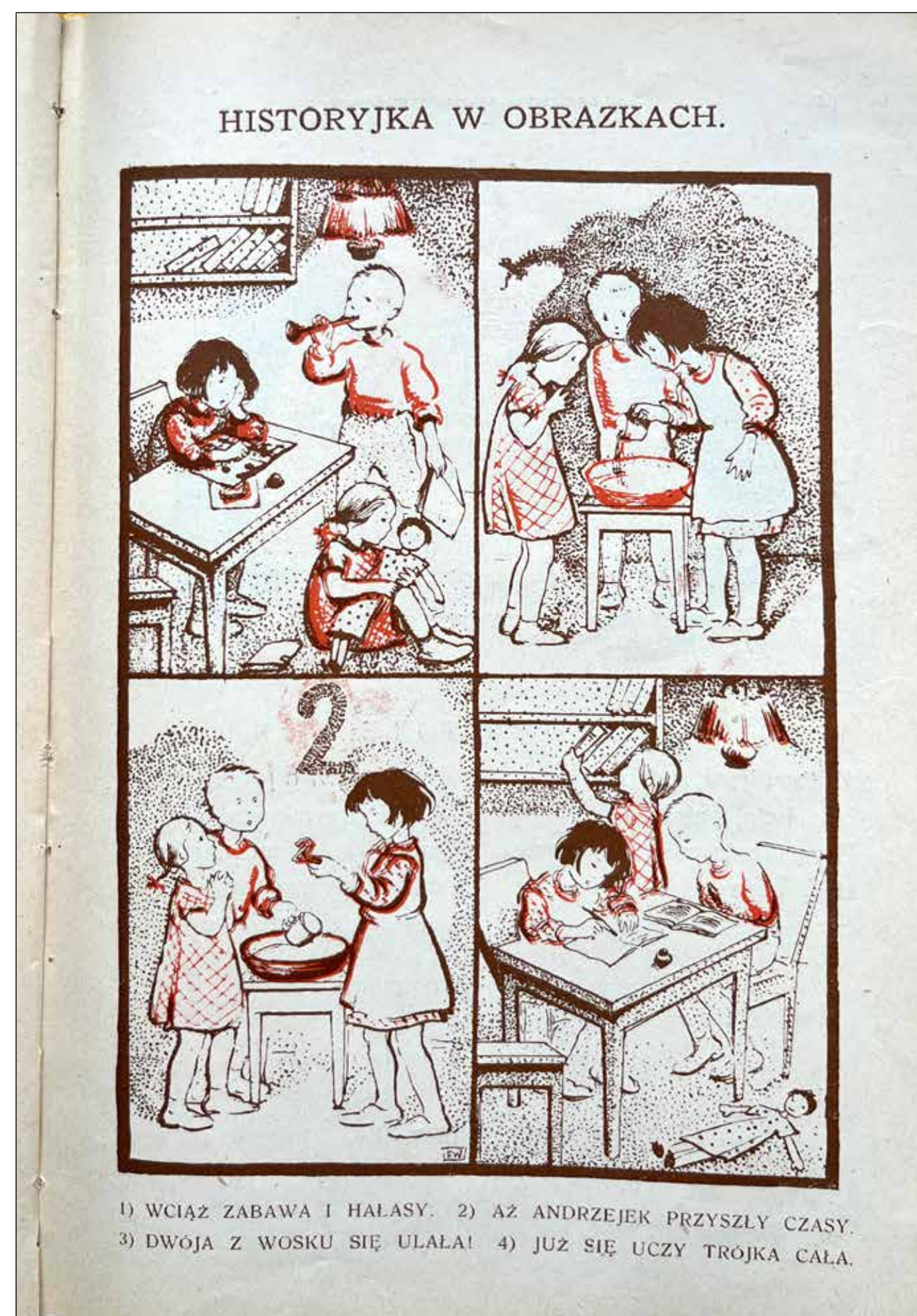

zadanie na całe życie

Opowiedz mi bajeczkę

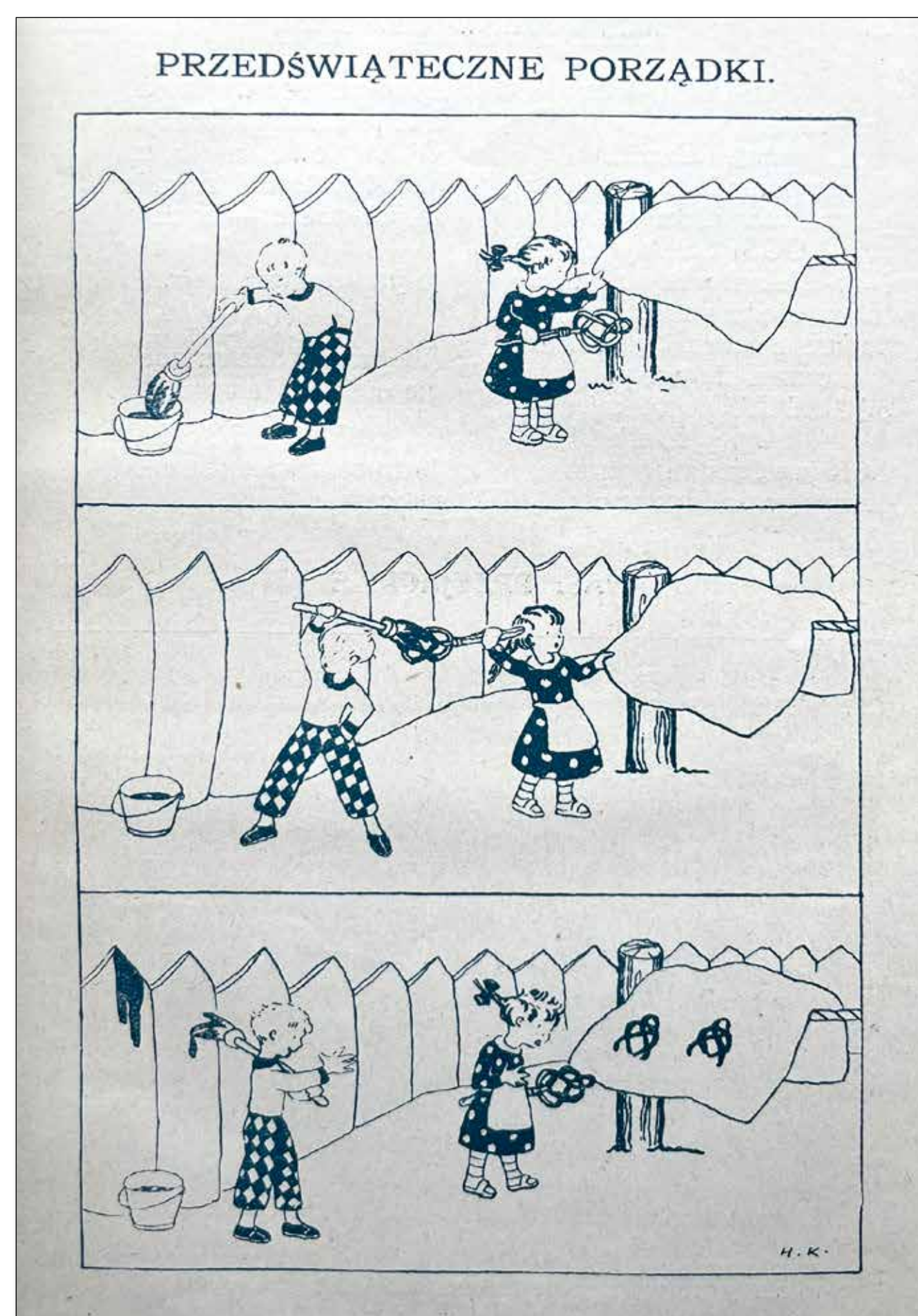
Jak małego Zbyszka starsi chłopcy nie chcieli ...
„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 10

Zabawy Andrzejkowe
„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 1

Podróż zegarowych wskazówek
„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 4

Przedświąteczne porządki
„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 3

Aby poznać ciekawą historię, nie musisz umieć czytać – wystarczy spojrzeć na obrazki i puścić wodze fantazji.

Redakcja „Małego Polaka w Niemczech” dbała także o swoich najmłodszych czytelników publikując opowiadania w obrazkach, z krótkim tekstem lub bez. Tak aby młodszy i starsi mogli poznawać interesujące historie i ich bohaterów.

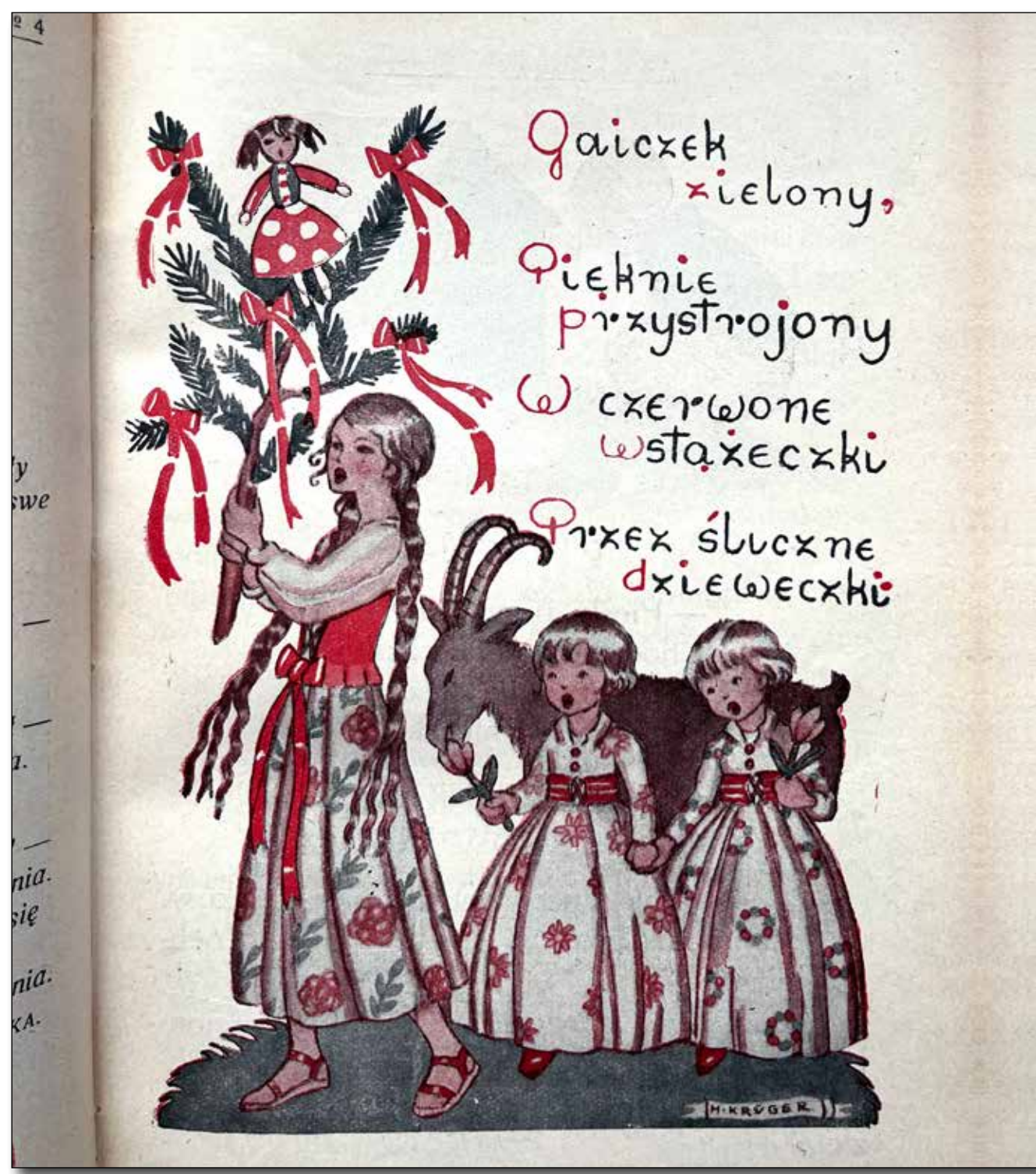
Spójrz na obrazki i opowiedz mi bajeczkę.

Awantura była!

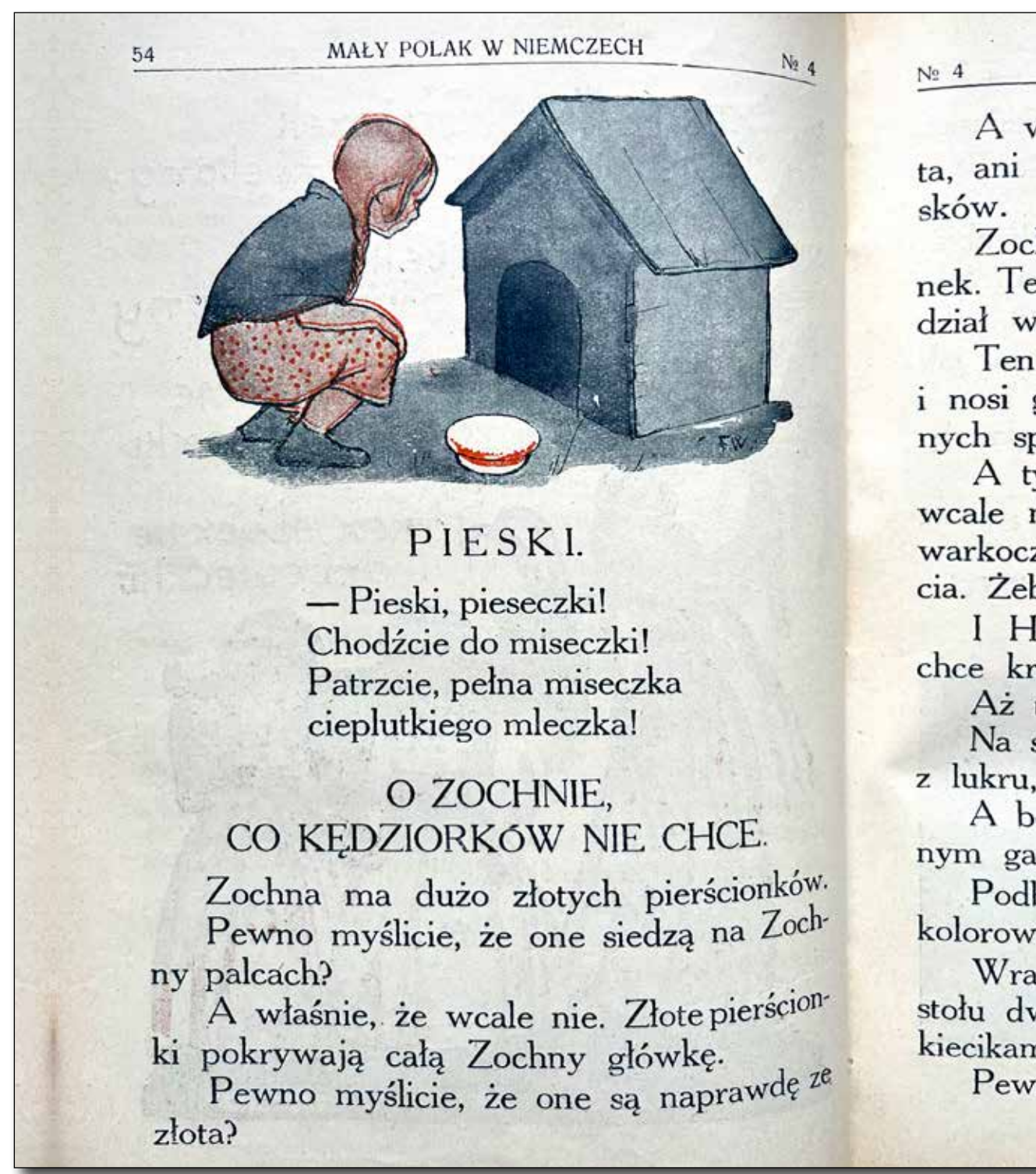
„Mały Polak w Niemczech” 1938, nr 4, ss. 134-135

Gaicek zielony

„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 4

Pieski

„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 4, s. 54

H. Krüger Wstawać!

„Mały Polak w Niemczech” 1934, nr 9, s. 213

M. Waśniewska Czerwona chusteczka

„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 8, s. 137

B. St. Kossuthówna Zegar bije

„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 1, s. 14

Al. Kwiecińska Jak się Rysio bawi

„Mały Polak w Niemczech” 1936, nr 12, s. 405

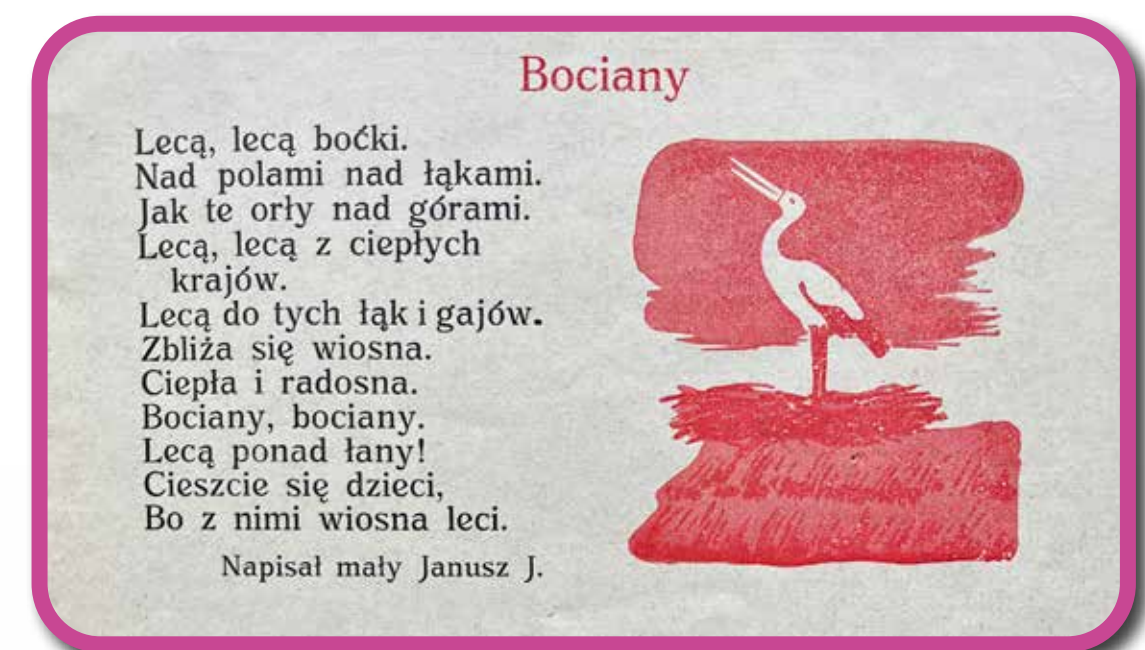
Polska zadanie na całe życie

A wierszyk powiesz?

Na rozpoczęcie roku szkolnego, na zajęcia z języka polskiego, z okazji imienin i Dnia Matki wierszyków uczyły się dziatki.

W „Małym Polaku” wybór wierszy był duży – wystarczyło sięgnąć do szufladki.

A jeżeli punkt chcesz zdobyć,
Szybko wierszyk nam powiedz.

Bociany

Lecą, lecą bocki.
Nad polami nad łąkami.
Jak te orły nad górami.
Lecą, lecą z ciepłych
krajów.
Lecą do tych łąk i gajów.
Zbliża się wiosna.
Ciepła i radosna.
Bociany, bociany,
Lecą ponad lany!
Cieszcie się dzieci,
Bo z nimi wiosna leci.
Napisał mały Janusz J.

Bociany

„Mały Polak w Niemczech” 1938,
nr 4, s. 131

Polska

zadanie na całe życie

A potrafisz ładnie pisać?

Bo kto ładnie pisze, nie musi stukać w klawisze. Kaligrafia to sztuka pięknego pisania. Piękne pismo zaś jest wizytówką piszącego.

W przedwojennej szkole uczyło się pisać kształtnie, wyraźnie i czytelnie.

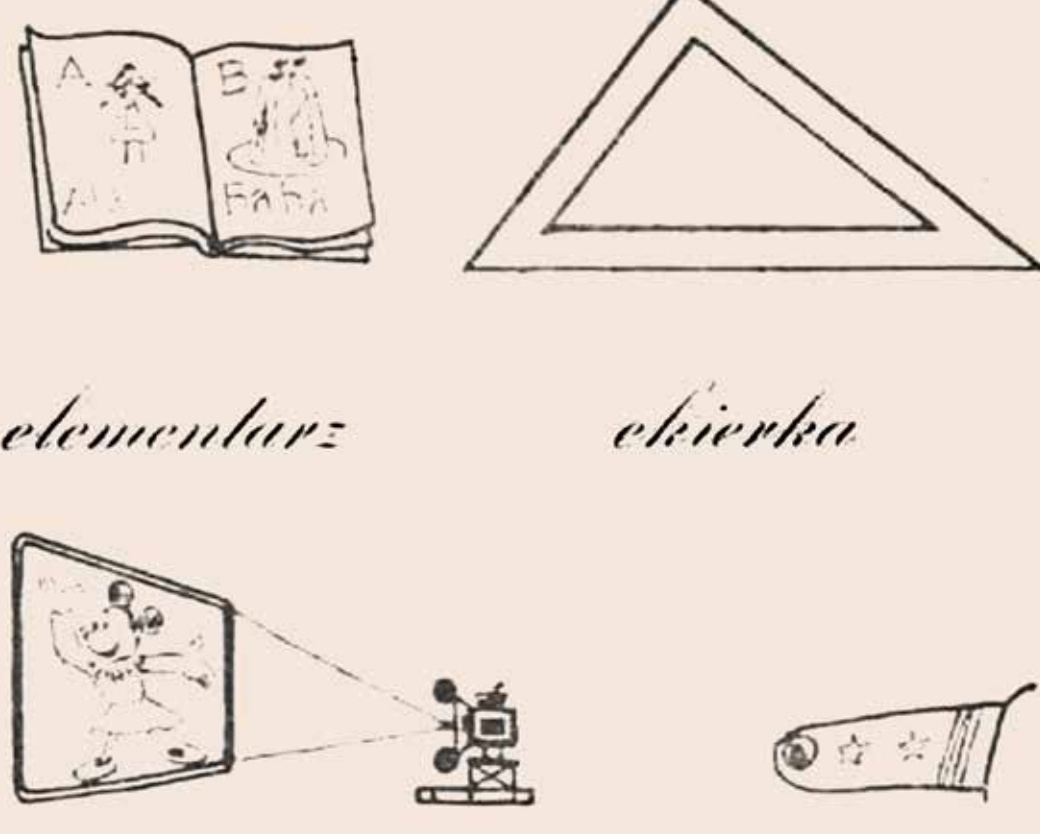
Dlatego też w „Małym Polaku w Niemczech” nie mogło zabraknąć zadań z zakresu kaligrafii.

Moja lalka i mój miś
żyją, zawsze w zgodzie.
Już od rana poszły dziś
ślizgać się, na lodzie.
Miś to tyżwiarz doskonały,
zapiął tyżwy lalce.
Kiedy lali rączki ziębna,
będzie chuęcać w palce.
Za to lala po powrocie
da misiowi swe lakocie.

Biegnie Ania do parku.
Za nią, biegnie Hela. Co
tam masz Aniu? Tutaj
mam kaszę, a tu okruchy
chleba. Dam to ptaszkom,
bo ptaszki są, głodne. Sęca,
ptaszki do Ani i do Heli.
Hej, co za uciecha!

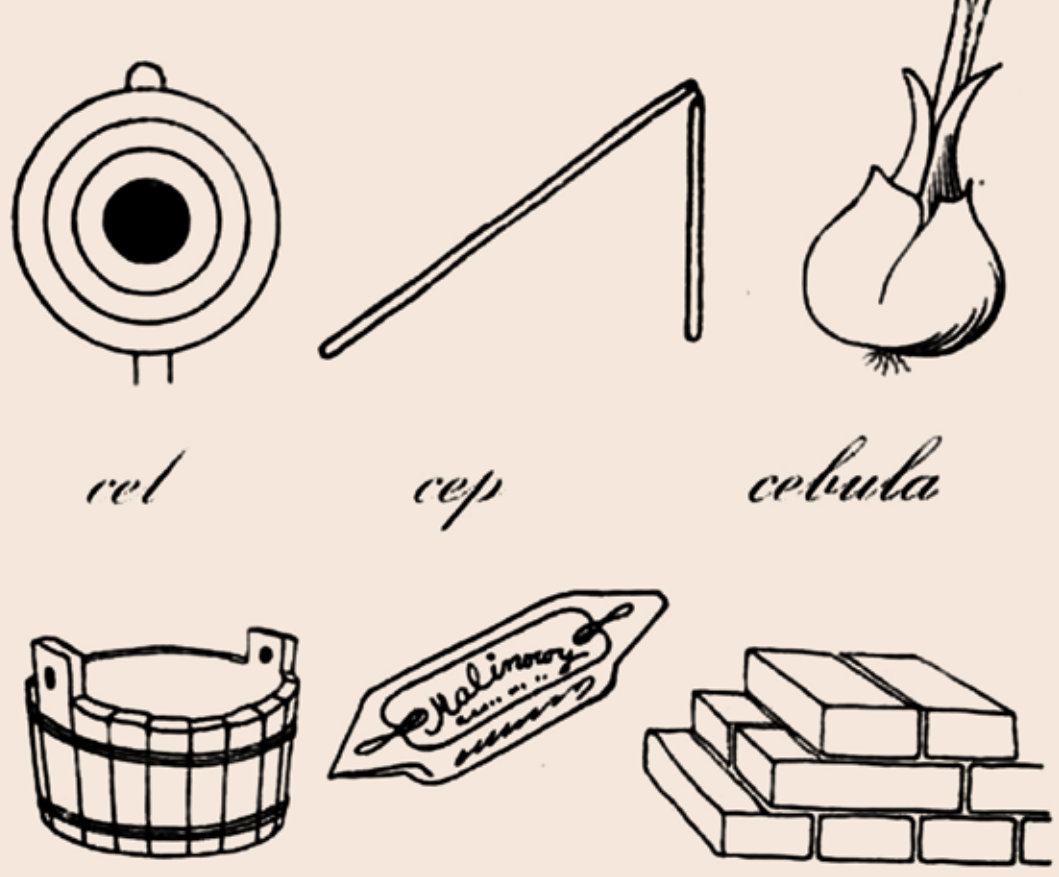
elementarz linierka

ekran ołówek

elementarz linierka

ekran ołówek

W miejsce kropeczki

cel ołówek cebula

ceber cukierek cegły

cel eber

ołówek ukierek

cebula egły

W miejscu kropeczki

Lalka i miś
„Mały Polak w Niemczech” 1939, nr 2, ss. 48-49

Uczymy się pisać „E”
„Mały Polak w Niemczech” 1939, nr 6, s. 222

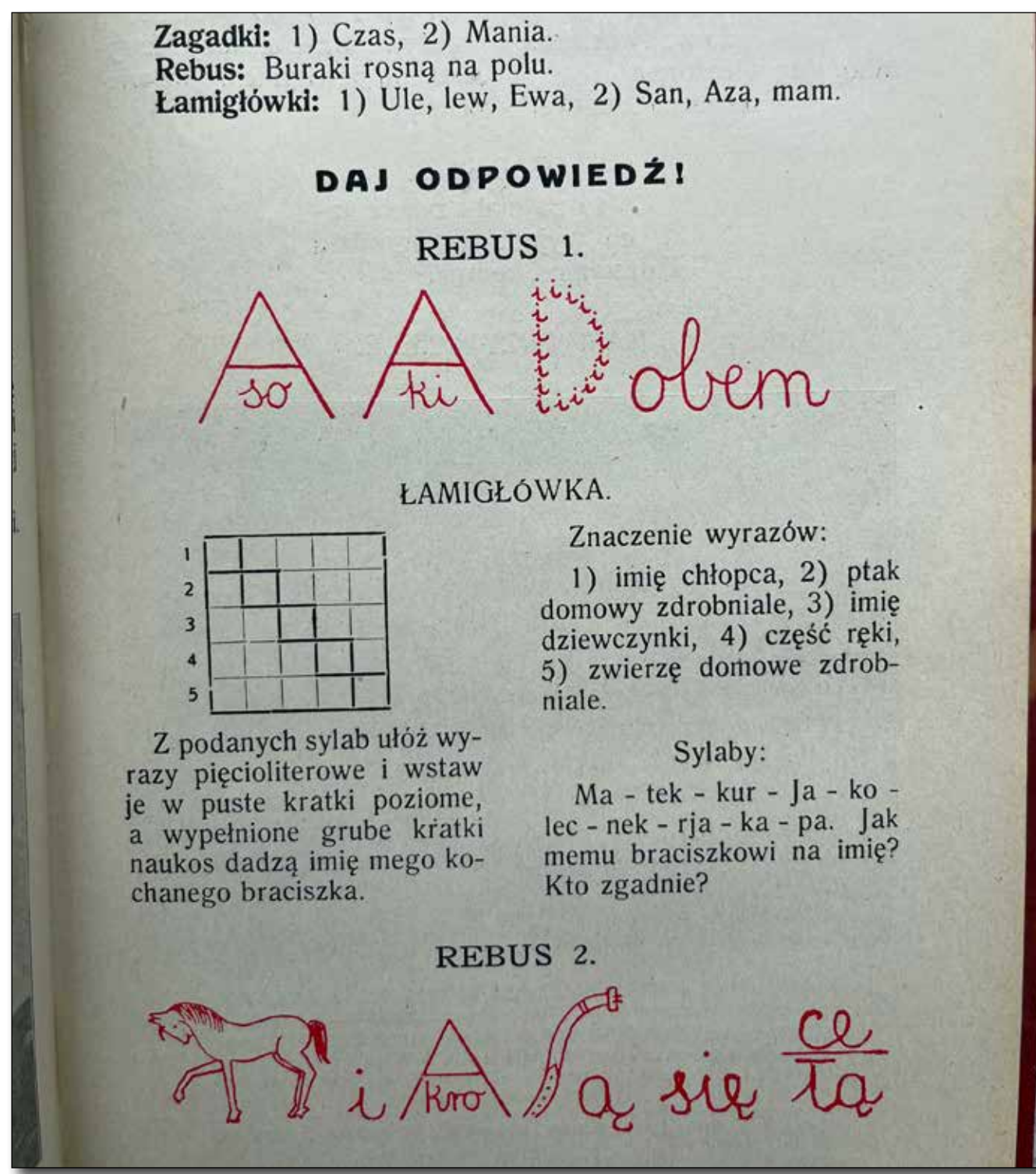
Uczymy się pisać „C”
„Mały Polak w Niemczech” 1939, nr 5, s. 156

List obrazkowy
Spróbujcie przeczytać, taki śliczny liścik
Drogi bracie!

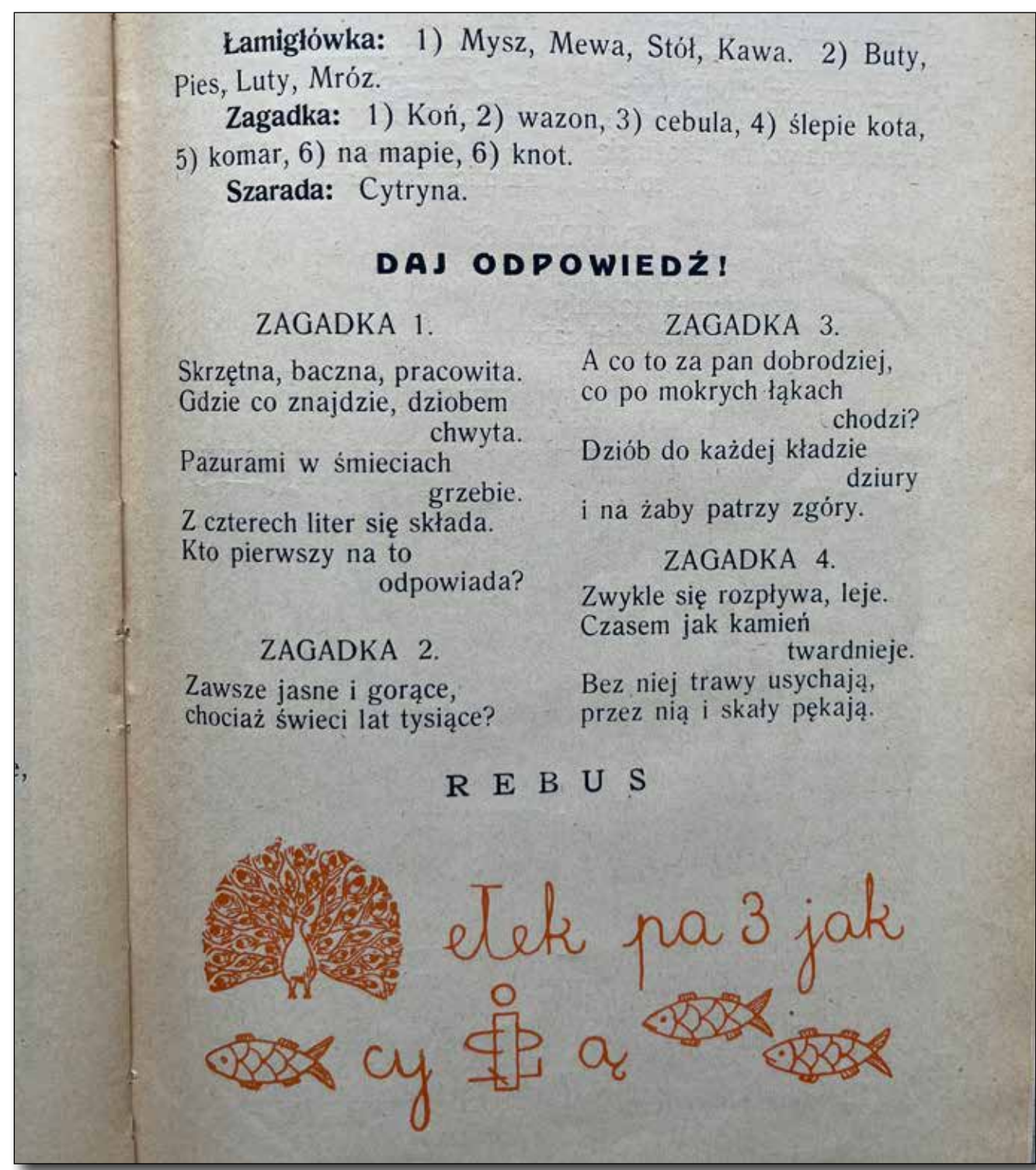
Już nie pierwszy raz napisalam do
ciebie do Krakowa, a żadnej
odpowiedzi od ciebie nie mam.
Czasem mi się zda, że zapomniałeś
chancej naszej rodziny.
Brat mój pokłoń się ode mnie
i odpisz, bo pewnie przyjdę do was
będzie, kiedy ja do was pisać
przeestanę. Ściskam cię czule.
Hanna Komska

List obrazkowy
„Mały Polak w Niemczech” 1938, nr 7, s. 168

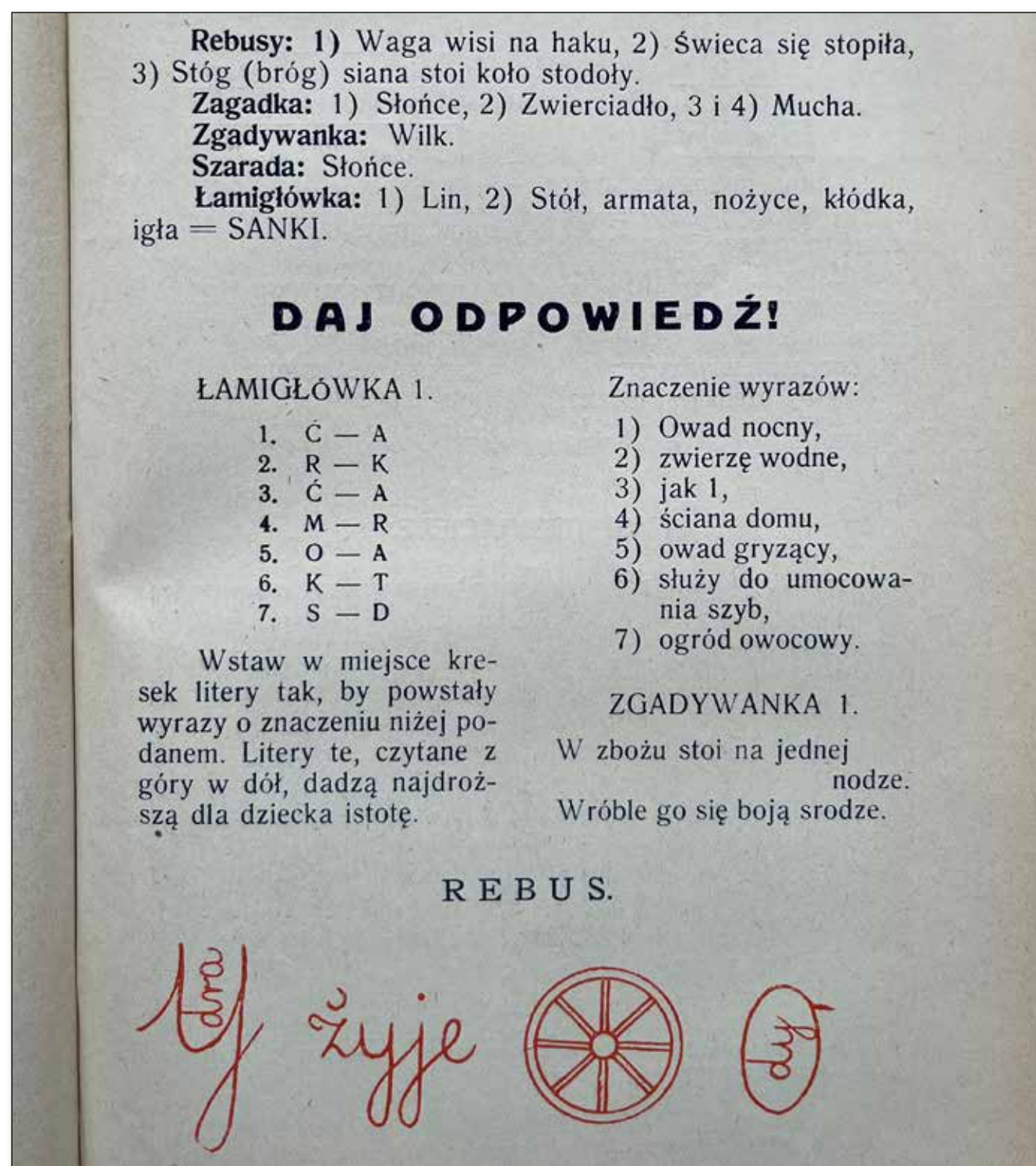

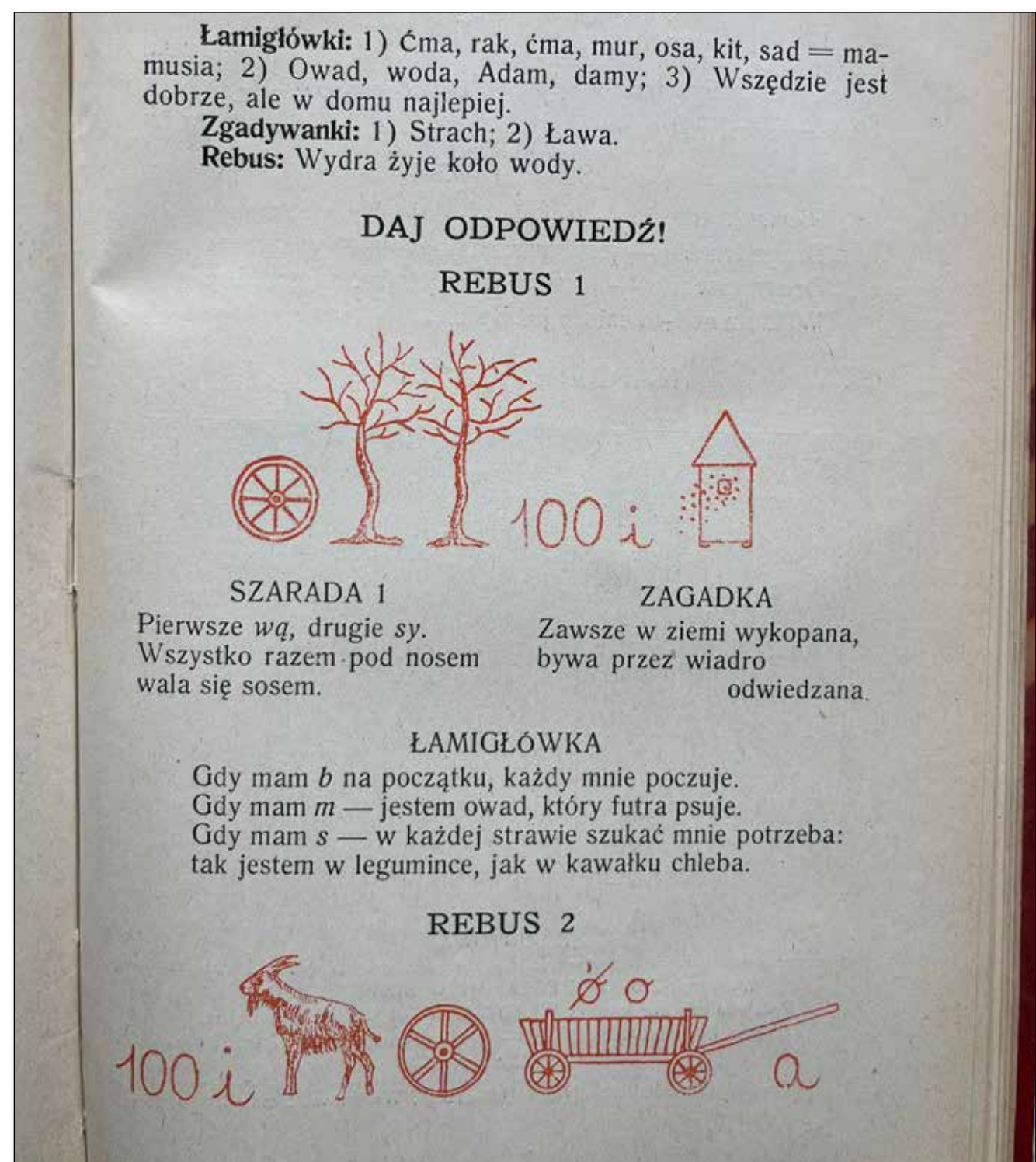
Rebus
 „Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 5, s. 79

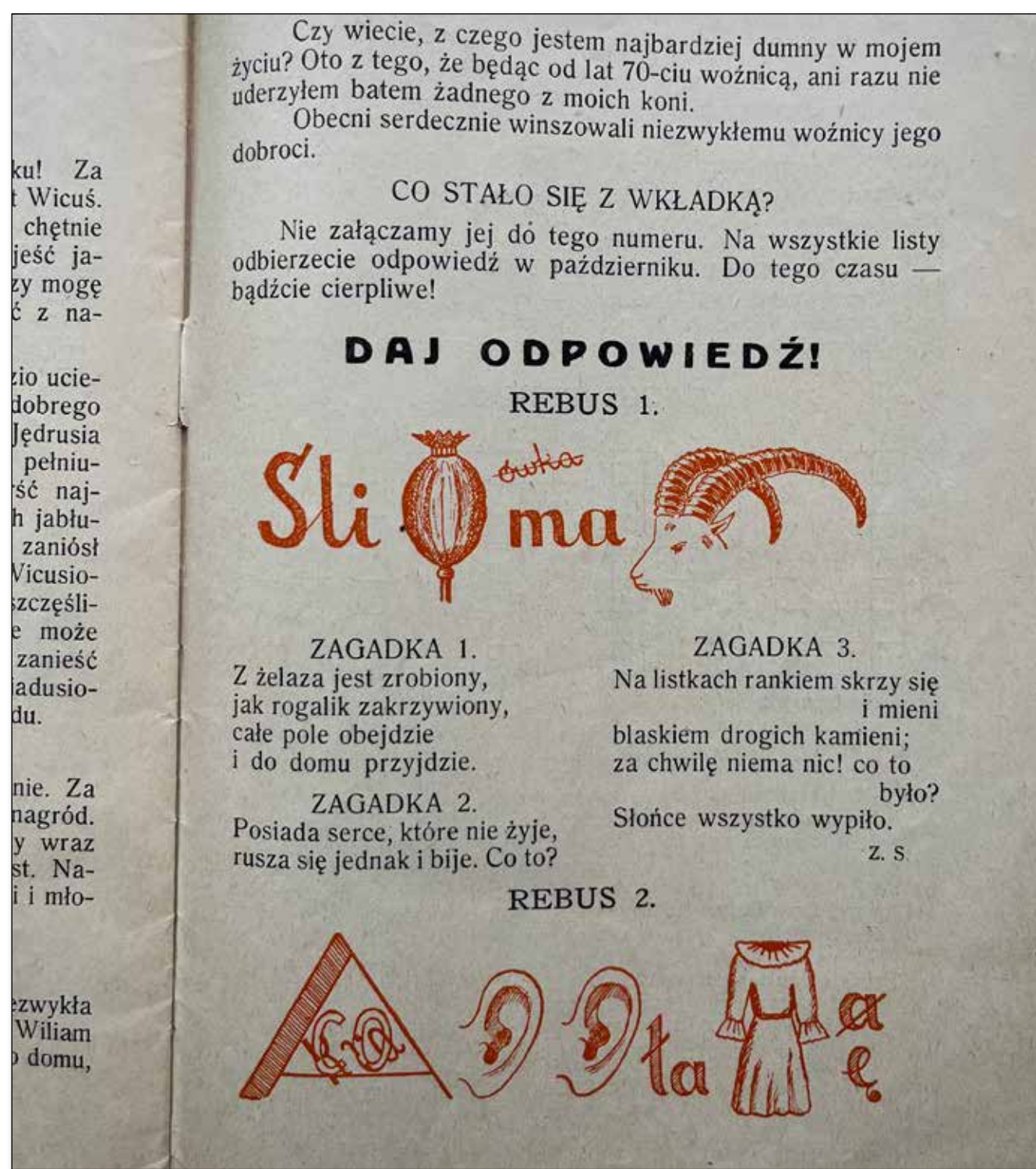
Rebus
 „Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 1, s. 15

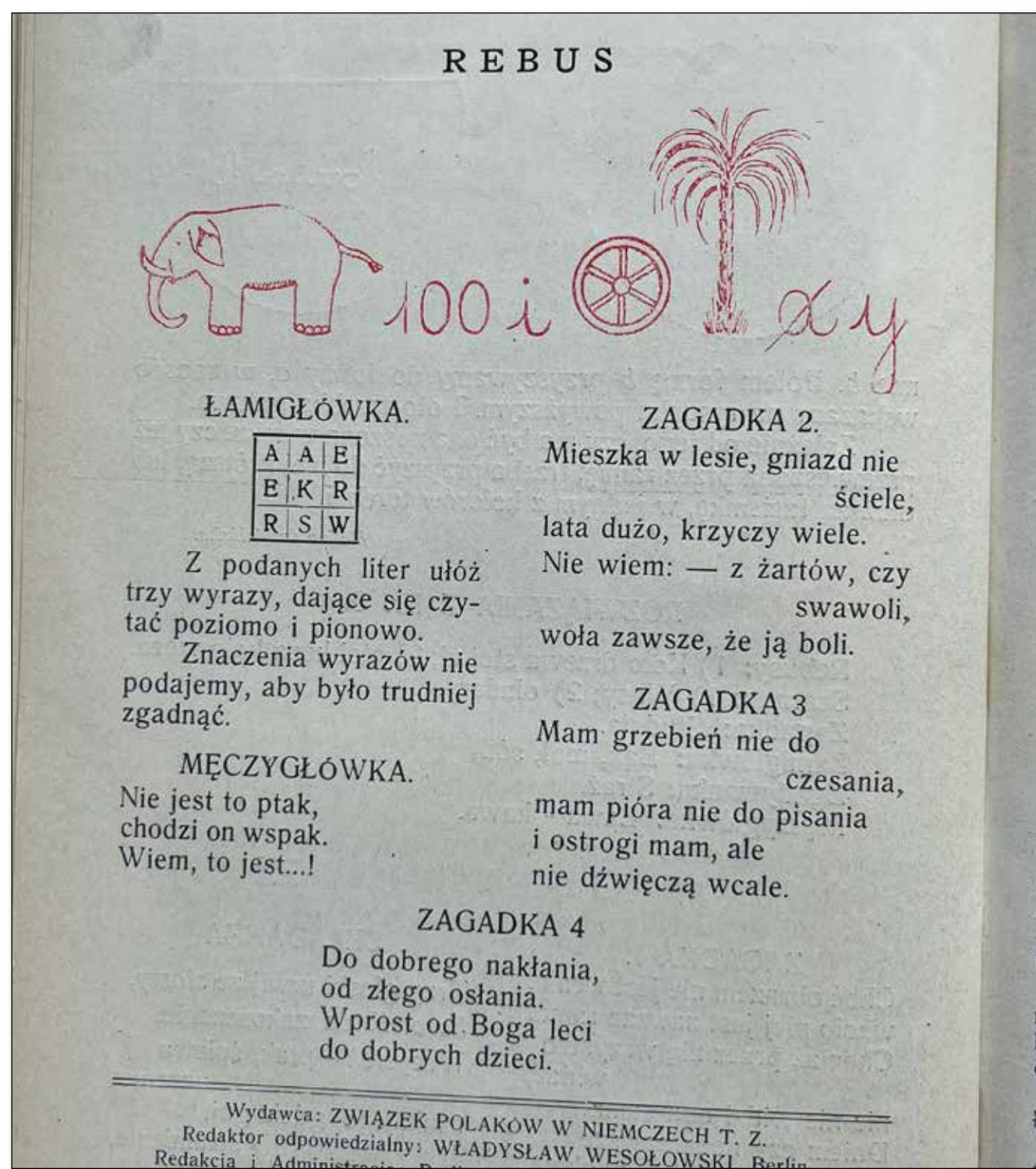
Rebus
 „Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 7, s. 127

Rebusy
 „Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 8, s. 151

Rebus
 „Mały Polak w Niemczech” 1934, nr 9, s. 215

Rebus
 „Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 9, s. 176

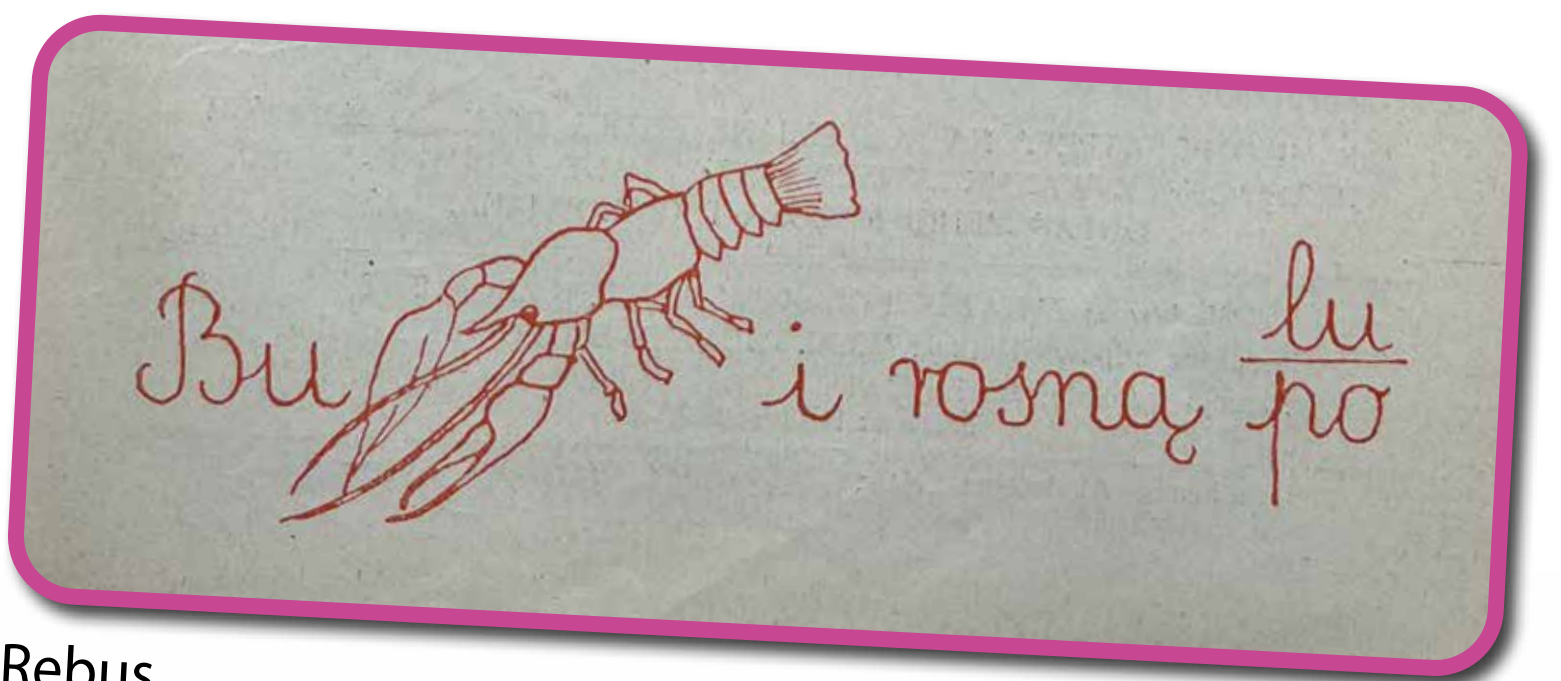
Polska zadanie na całe życie

Kto odgadnie?

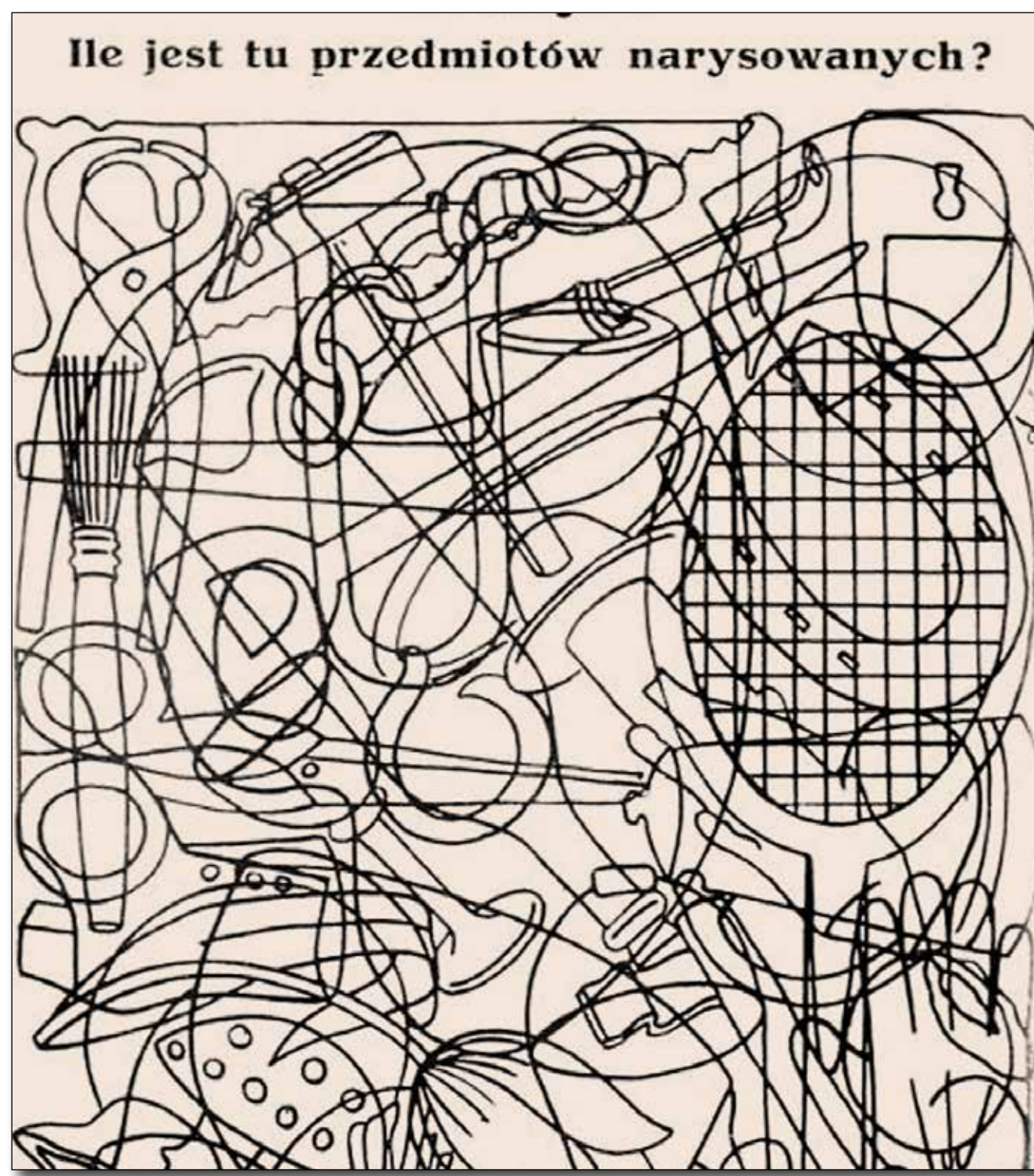

Rebus
 „Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 3, s. 47

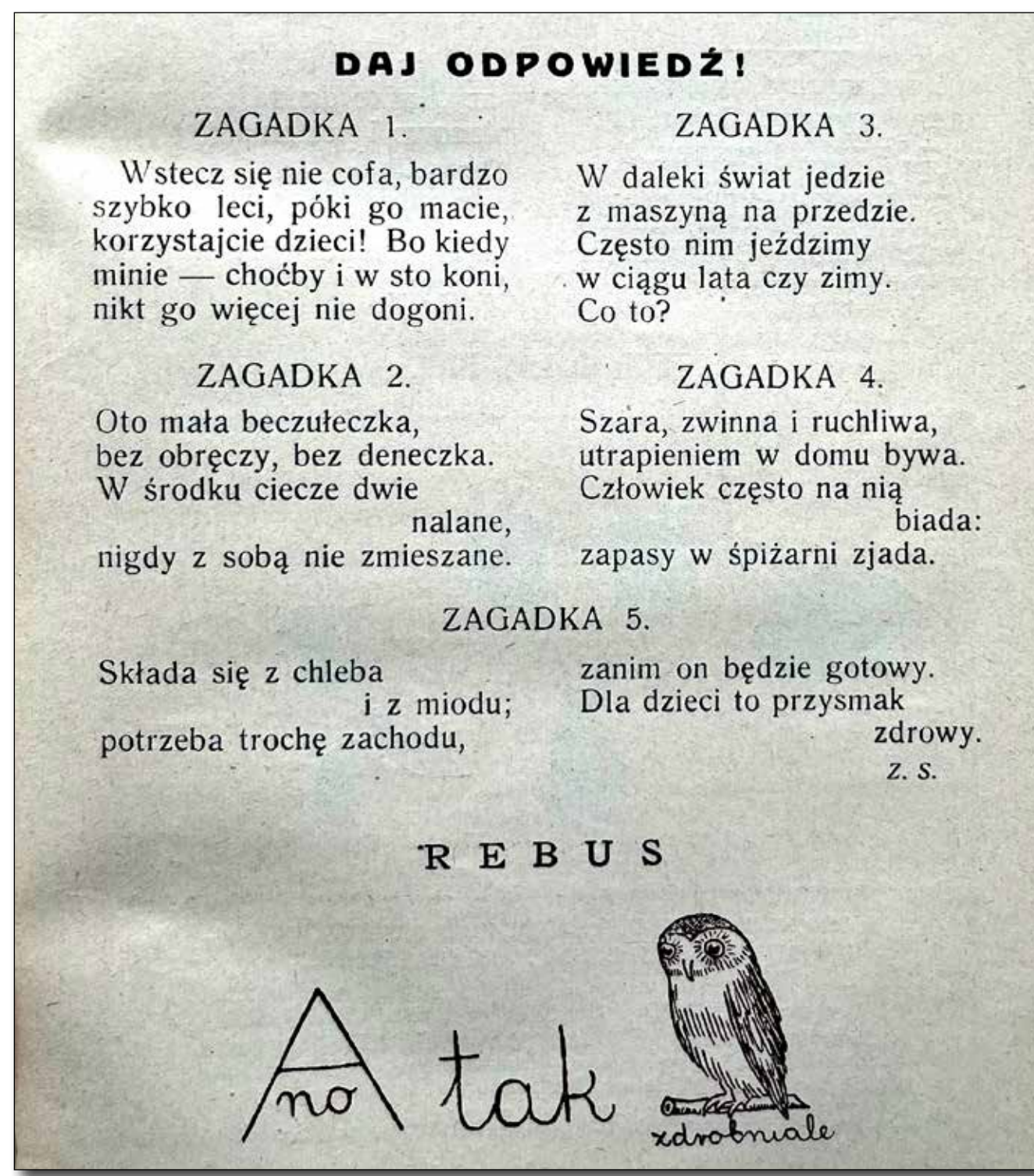

Rebus
 „Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 4, s. 63

Labirynt
„Mały Polak w Niemczech” 1939, nr 6, s. 234

Daj odpowiedź
„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 3, s. 47

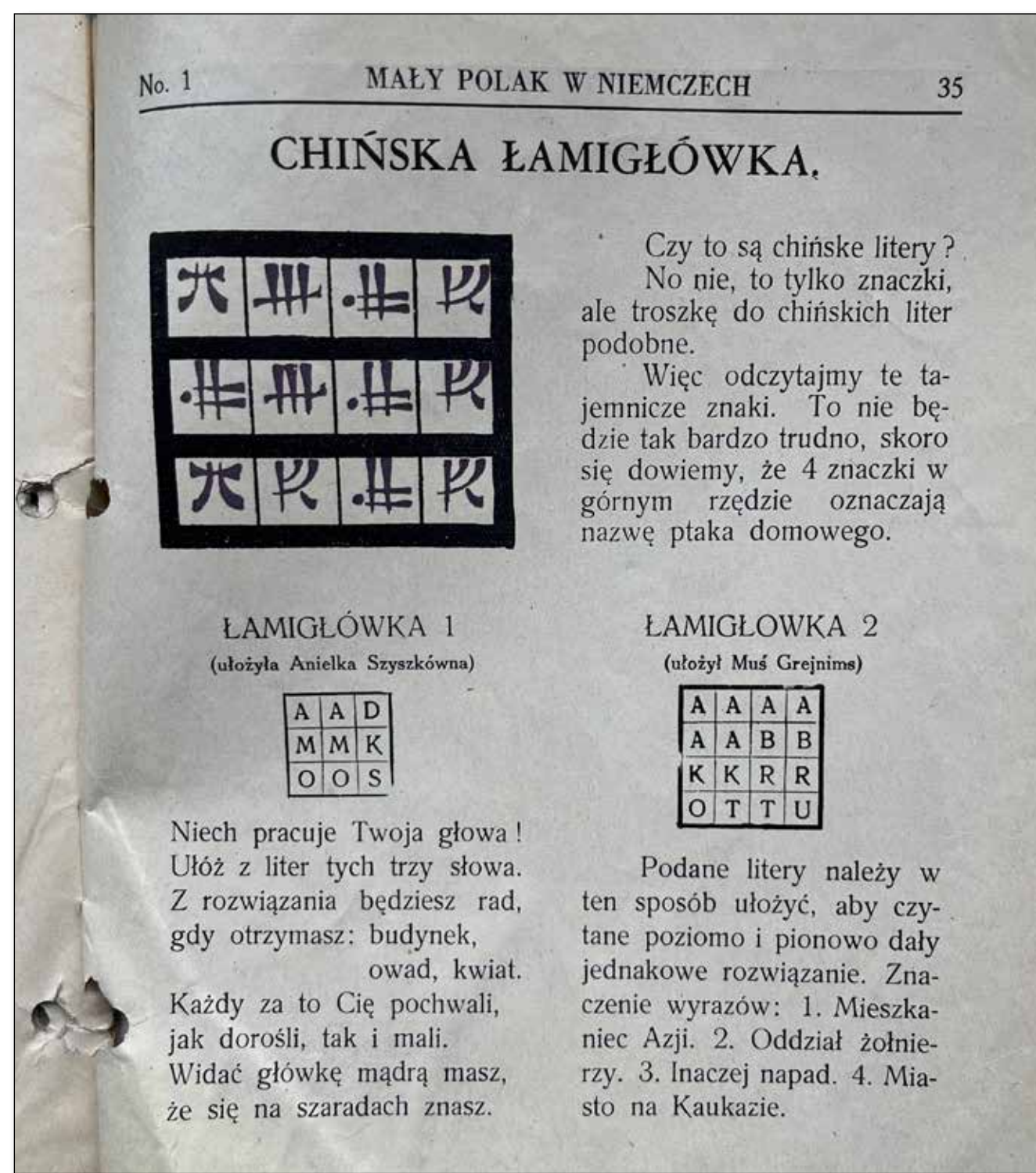
Łamigłównki
„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 3, s. 48

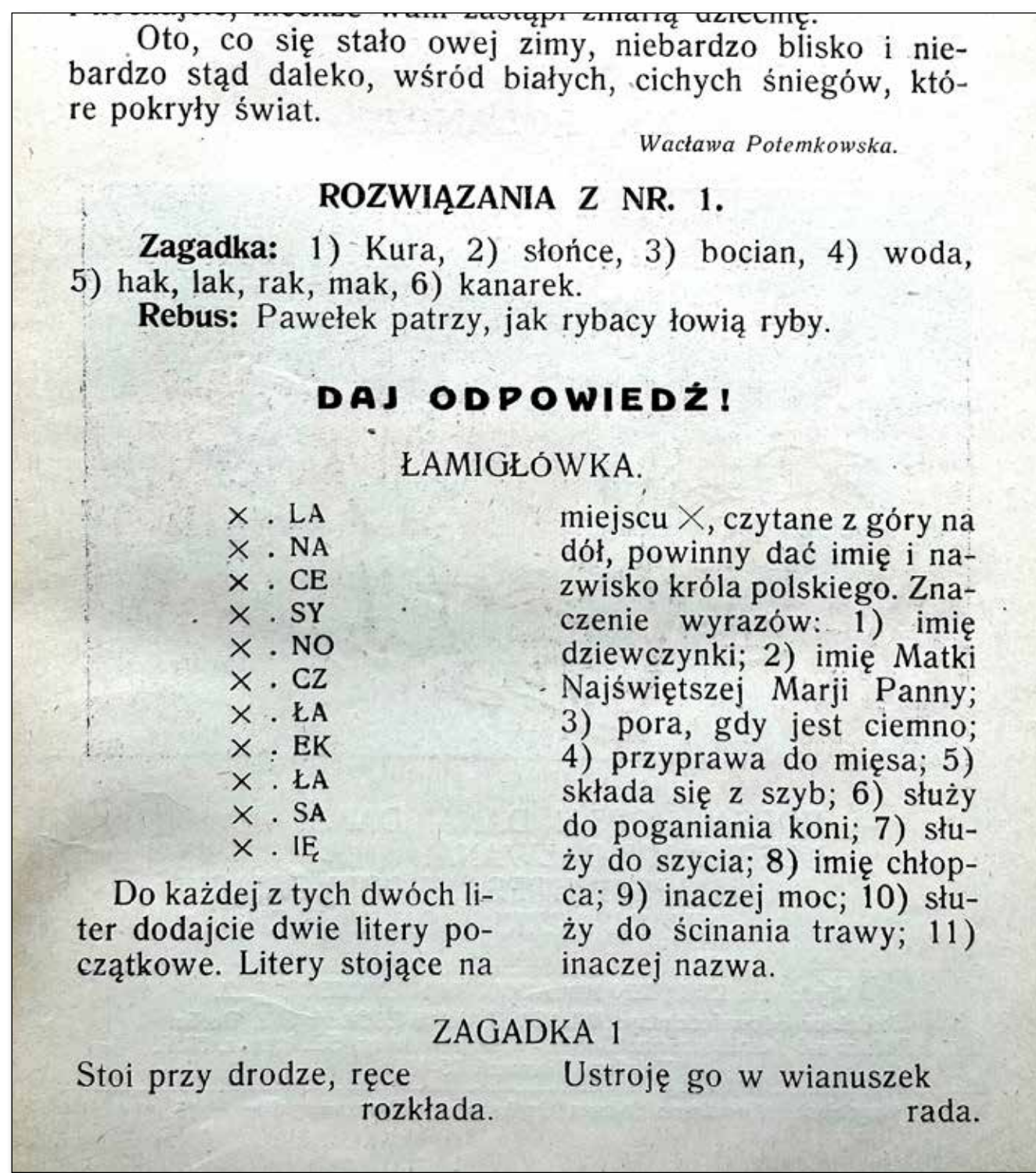
Kącik trudu
„Mały Polak w Niemczech” 1934, nr 9, s. 216

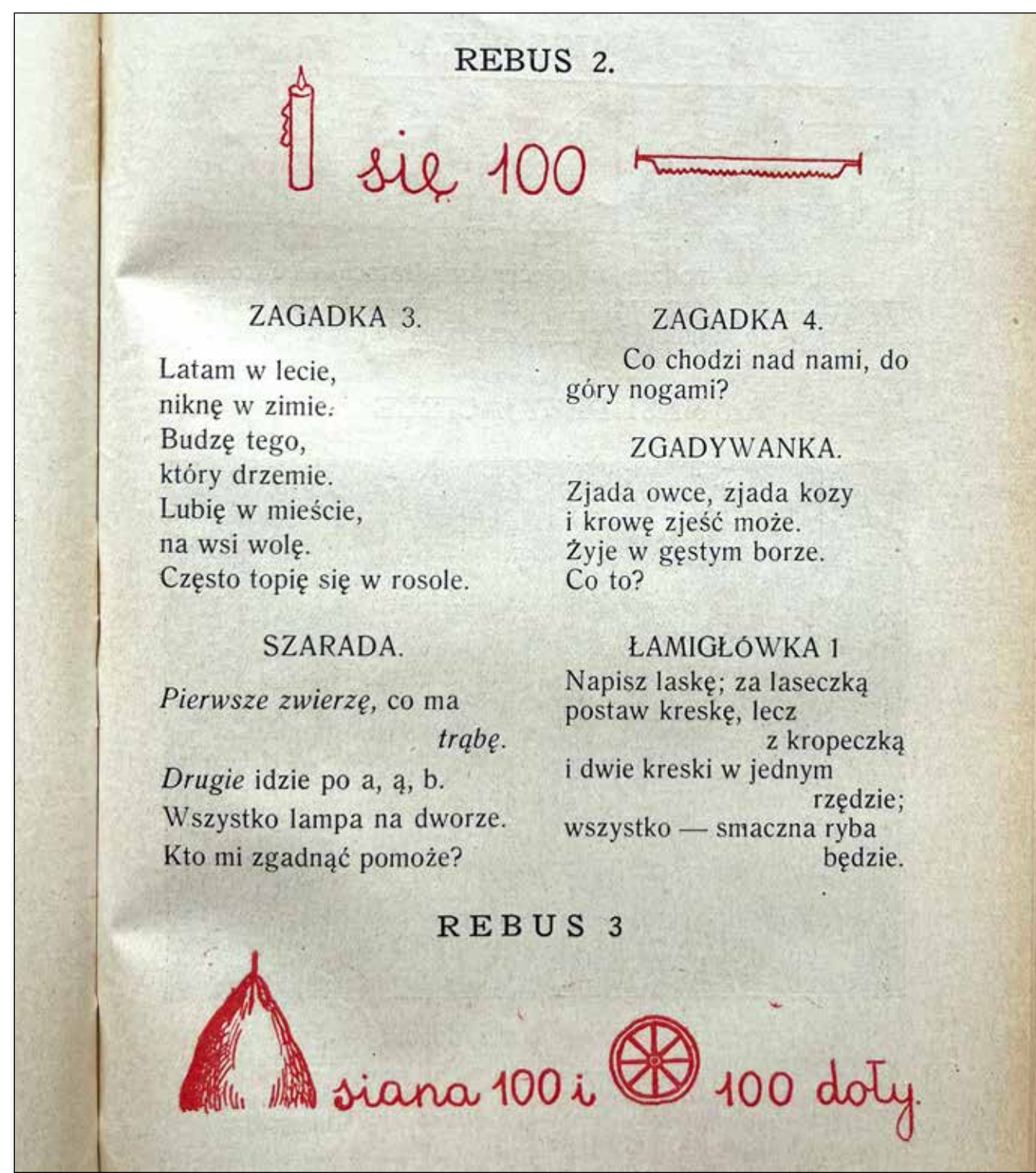
Zagadki
„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 5, s. 80

Łamigłównki
„Mały Polak w Niemczech” 1937, nr 1, s. 35

Daj odpowiedź
„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 2, s. 31

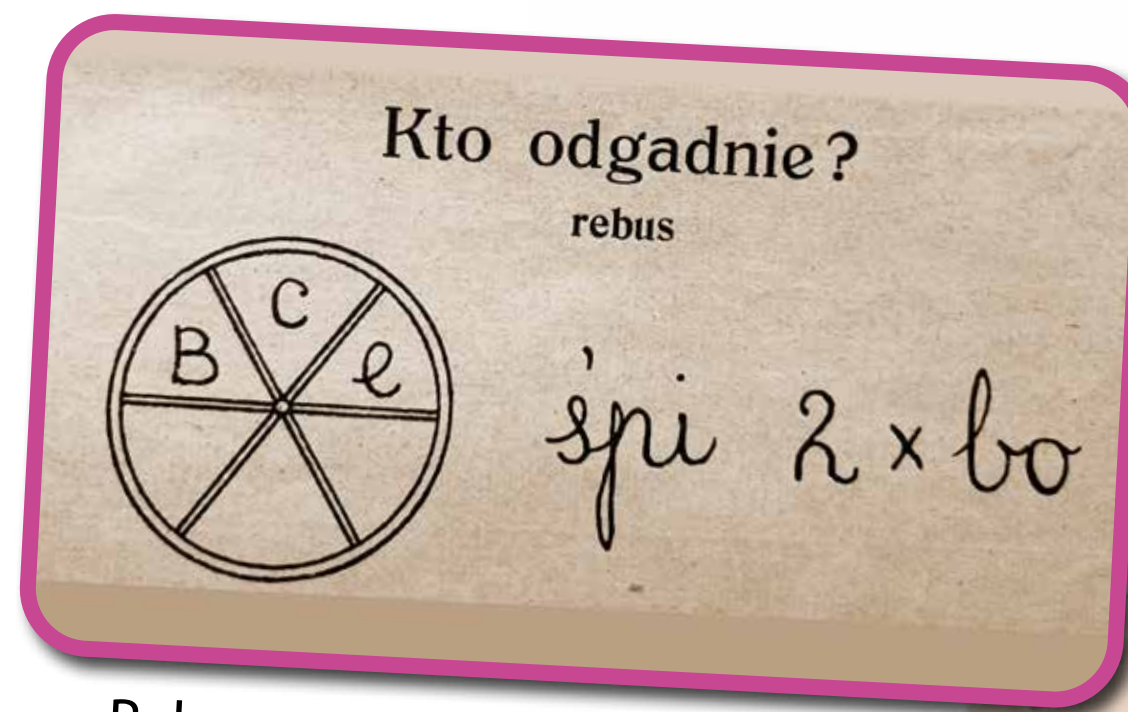

Szarada i zagadki
„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 6, s. 103

Polska zadanie na całe życie

**A jaka to zagadka?
– zapytała Agatka**

Ano taka, że aby na nią odpowiedzieć, trzeba się wykazać wiedzą, logicznym myśleniem, a nawet fantazją. Ponieważ zagadki i łamigłównki pełniły rolę dydaktyczną, nie mogło ich zabraknąć na kartach „Małego Polaka w Niemczech”.

Rebus
„Mały Polak w Niemczech” 1938, nr 4, s. 151

„Młody Polak w Niemczech” 1939, nr 1, s. 30.

Napis pomaga

- Dlaczego, tam przy moście, stoi tyle ludzi?
- Bo, widzisz, oni czytają napis: „Uprasza się nie przystawać i nie tamować ruchu na moście”.

„Młody Polak w Niemczech” 1938, nr 9, s. 310.

Piotruś pierwszy raz podróżuje

Piotruś, który pierwszy raz sam jedzie pociągiem, prosi konduktora, żeby powiedział mu, kiedy pociąg zatrzyma się w Złotowie. Pociąg dojechał do Złotowa. Piotruś spał. Konduktor zapomniał obudzić go. Kiedy pociąg ruszył, konduktor przypomniał sobie. Nie wahając się długo chwytając za hamulec i zatrzymuje pociąg. Wszyscy pasażerowie są przestraszeni.

- Co się stało?

Konduktor budzi Piotrusia.

- Wstawaj, chłopcze! Już Złotów. Wsiadaj szybko!

- Dlaczego mam wysiadać?! – pyta zdumiony chłopczyk.

- Przecież mówiłeś, żeby ci powiedzieć, kiedy będziemy w Złotowie.

- Tak, bo mamusia powiedziała, żebym dopiero w Złotowie zjadł pierwszą bułkę z szynką.

„Młody Polak w Niemczech” 1939, nr 7, s. 264.

Doświadczony

- Jasiu! Dlaczego myjesz tylko prawe ucho?

Przecież lewe masz ciągle brudne!

- To nic, mamusiu. Ja w szkole siedzę z prawej strony ławki i pan nauczyciel nigdy nie zobaczy, że mam lewe ucho brudne.

Przysługa

- Do widzenia, Heniu. Muszę się spieszyć na pociąg!

- Niech się ciocia nie spieszy. Jeszcze czas. Ja cofnąłem zegar o całą godzinę.

- Och! ... wykrzyknęła ciocia i zemdląła.

„Młody Polak w Niemczech” 1938, nr 1, s. 38.

Trafna odpowiedź.

- Jakie słowa najczęściej słyszysz w szkole?

- Nie wiem.

- Właśnie, że wiesz, bo powiedziałaś.

Nowy Pan

- Wiesz, - mówi Antoś do Jędryka - ten nasz nowy pan to nawet nie wie, kto odkrył Amerykę. Wczoraj na lekcji mnie się o to pytał.

„Młody Polak w Niemczech” 1937, nr 6, s. 201.

- Mamusiu ja umiem coś, czego mamusia nie potrafi

- ... Nie może być. A co?

- Rosnąć!

Dowód!

- Patrzaj! Ten Kazik teraz taki dumny! Od czasu, kiedy jeździ z ojcem przy motorze samochodu, stale nosi nos do góry.

- To nie z dumy, to od zapachu benzyny.

Dokładny

Nauczyciel: - Stasiu, będziesz musiał dogonić kolegów w nauce. Czujesz się już całkiem zdrowy, prawda? A odkąd chorowałeś?

Staś: - Od bitwy pod Grunwaldem, proszę pana.

Przyjemność

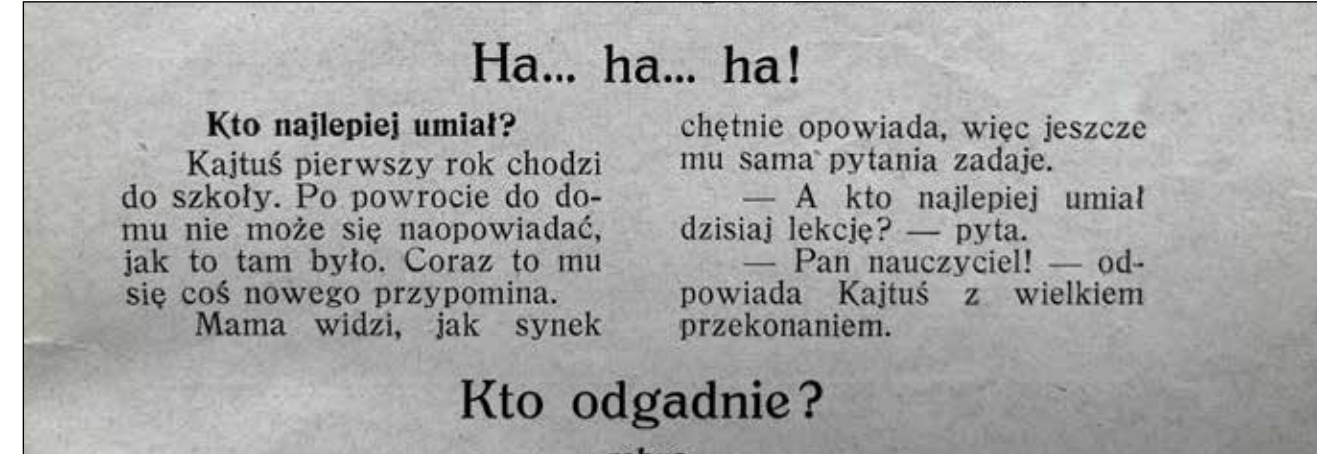
- Zosiu, chcę ci sprawić przyjemność i kupić coś ma imieniny, ale zapytam najpierw w szkole, czy się dobrze sprawujesz.

- Jeśli mamusia chce mi sprawić przyjemność, to niech mamusia lepiej nie pyta.

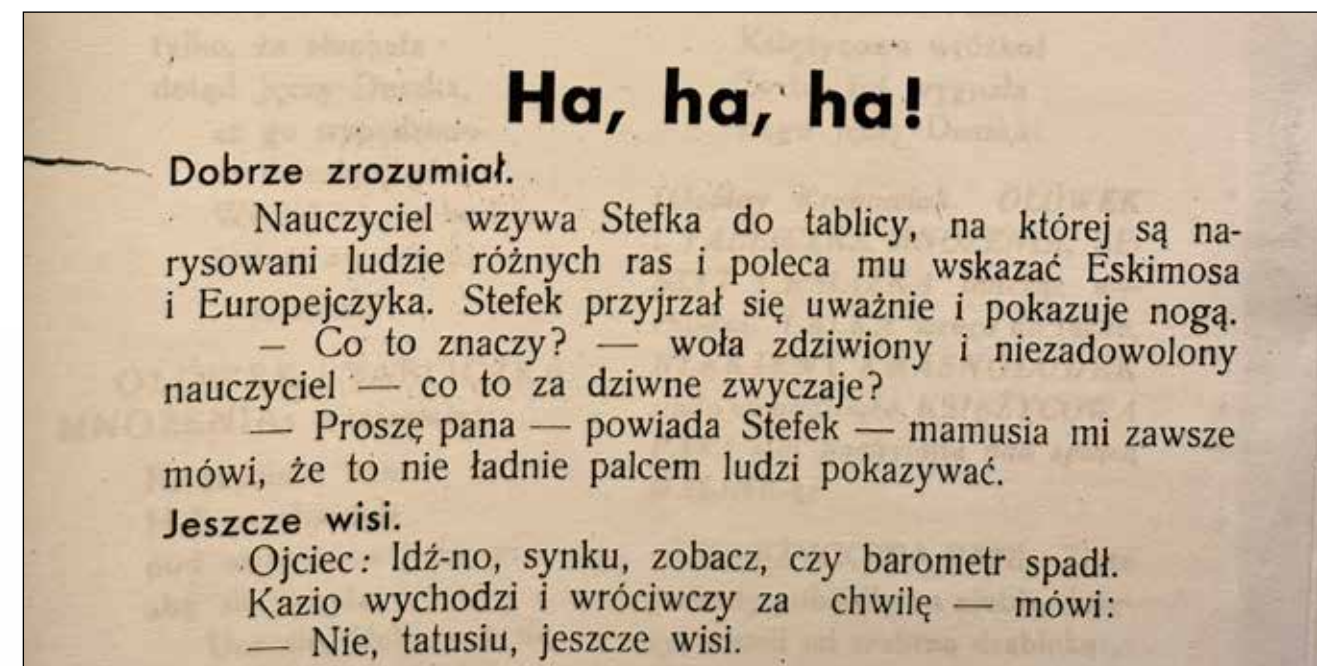
Jak Józio się bawił w Kruczka

„Mały Polak w Niemczech” 1937, nr 1, s. 20

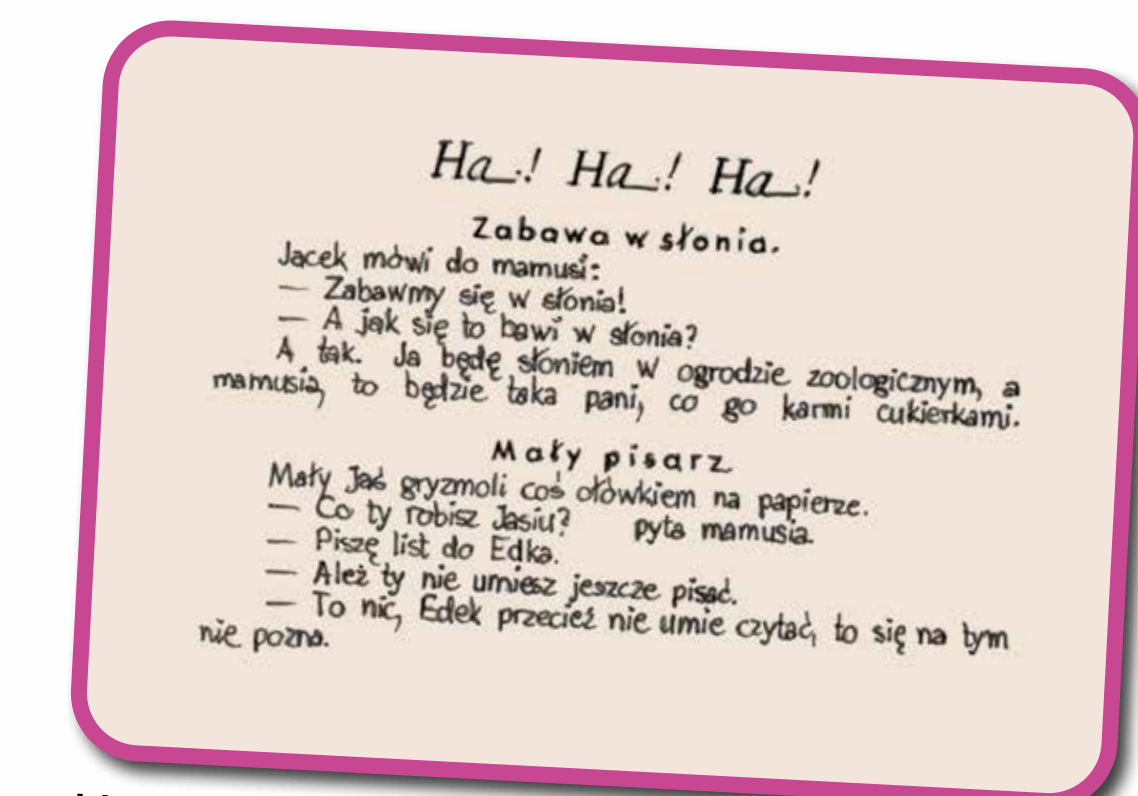
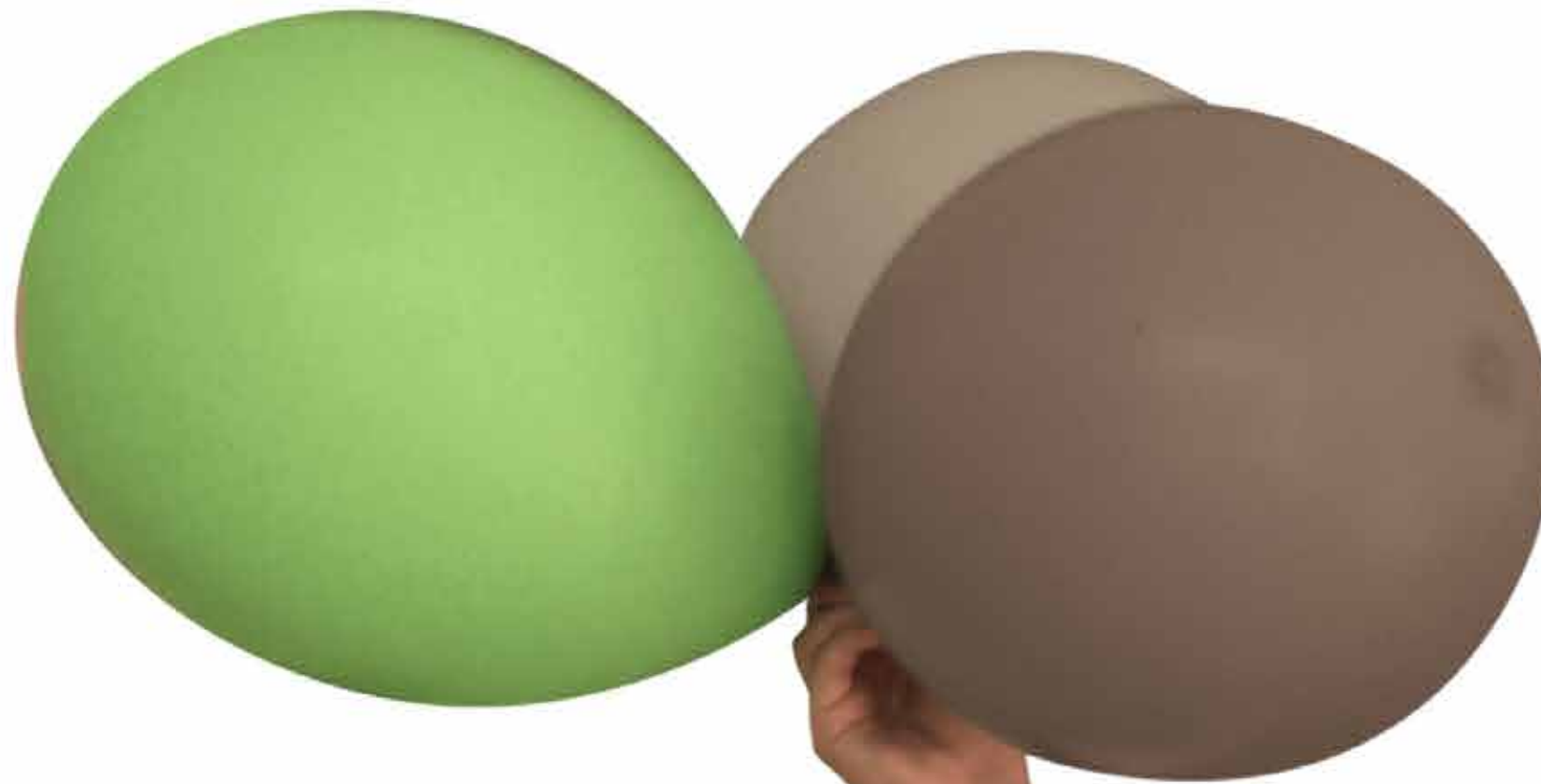
Kto najlepiej umiał?

„Mały Polak w Niemczech” 1938, nr 4, s. 151

Dobrze zrozumiał

„Mały Polak w Niemczech” 1938, nr 3, s. 111

Ha! Ha! Ha!

„Mały Polak w Niemczech” 1937, nr 7, s. 235

Polska zadanie na całe życie

Śmieje się świat cały, gdy słyszy dobre kawały!

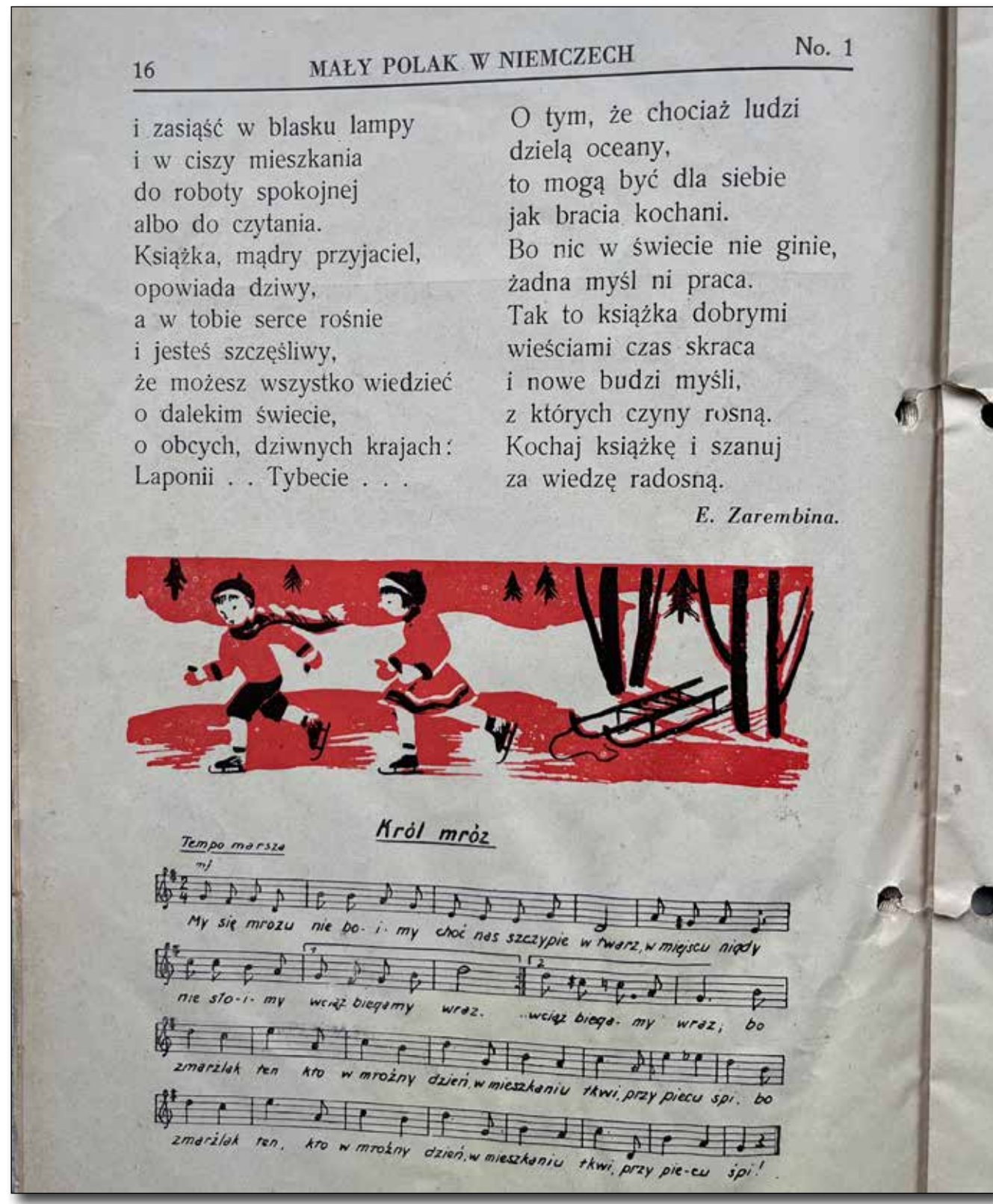
Czy opowiadanie dowcipów ma wartości dydaktyczne?

Tak!

Opowiadając dowcipy ćwiczymy pamięć, rozwijamy słownictwo i co najważniejsze – ćwiczymy mięśnie twarzy i brzucha!

Chodź, opowiedz mi kawał!

Król mróz
„Mały Polak w Niemczech” 1937, nr 1, s. 16

W maju
„Mały Polak w Niemczech” 1932, nr 5, s. 101

Śpiewanka
„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 6

Taka ci to była skoczna ta muzyka
„Mały Polak w Niemczech” 1932, nr 5, s. 105

Polska zadanie na całe życie

Śpiewać każdy może!

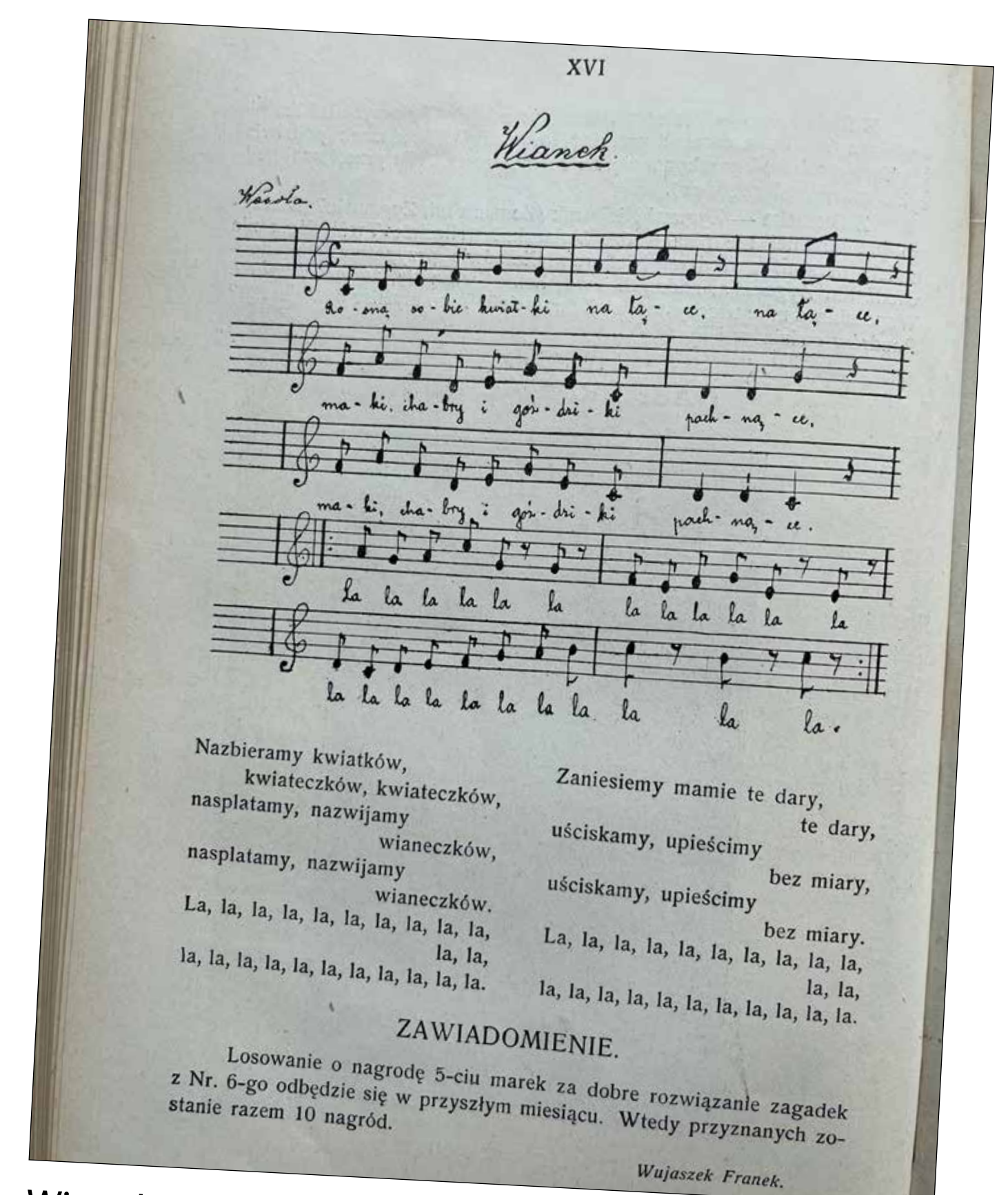
Powiada się, że muzyka łączy obyczaje. Prawda, bo przy muzyce czujemy się zawsze lepiej!

Muzyka i śpiew towarzyszą nam codziennie – jadąc do szkoły lub pracy słuchamy muzyki, rozwiązując zadania nucimy pod nosem melodie, na lekcji muzyki śpiewamy piosenki do taktu, a w drodze do domu śpiewamy głośno ulubione przeboje...

Zaśpiewaj więc głośno ulubioną piosenkę!

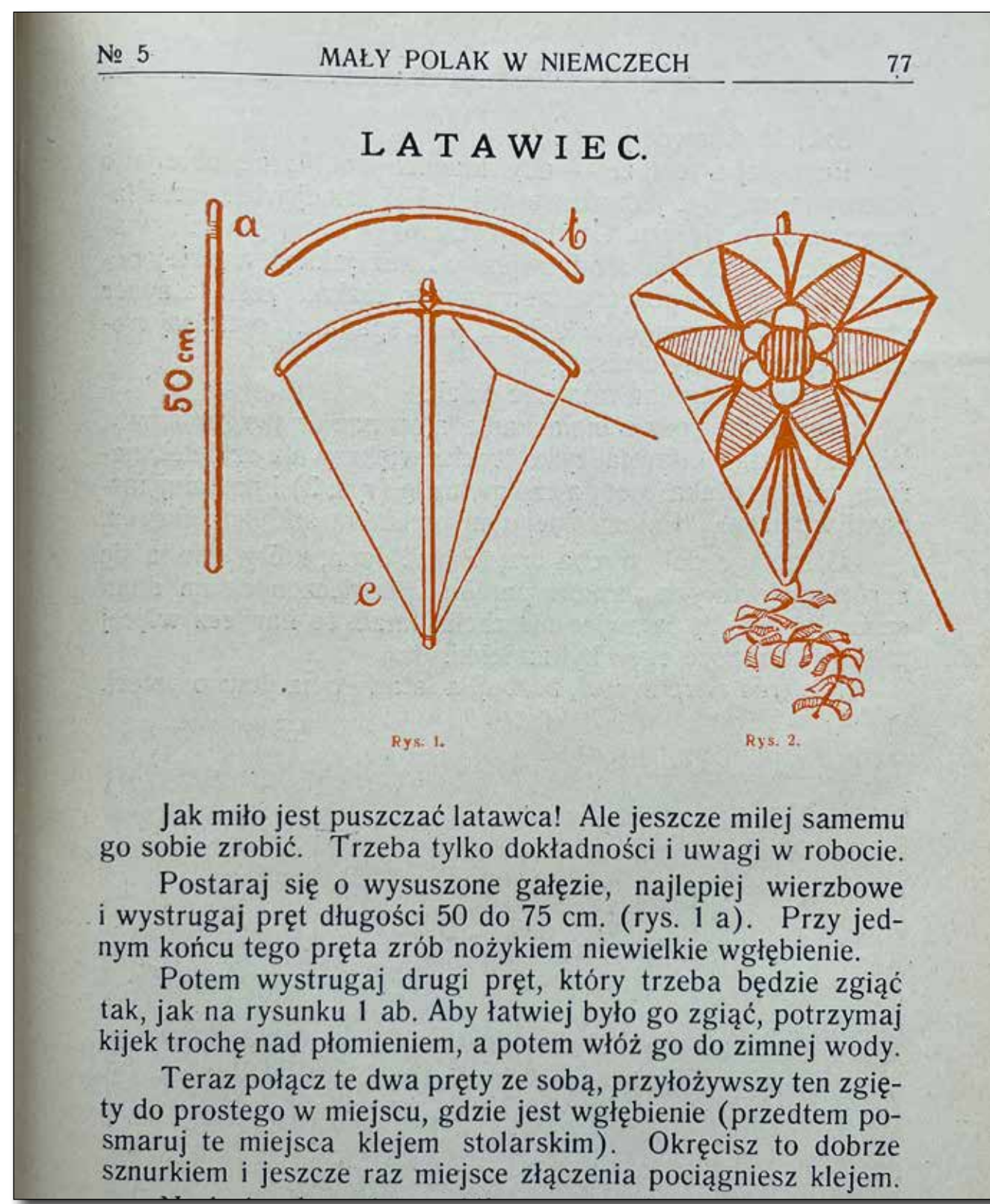
Żaby
„Mały Polak w Niemczech” 1937, nr 1, s. 13

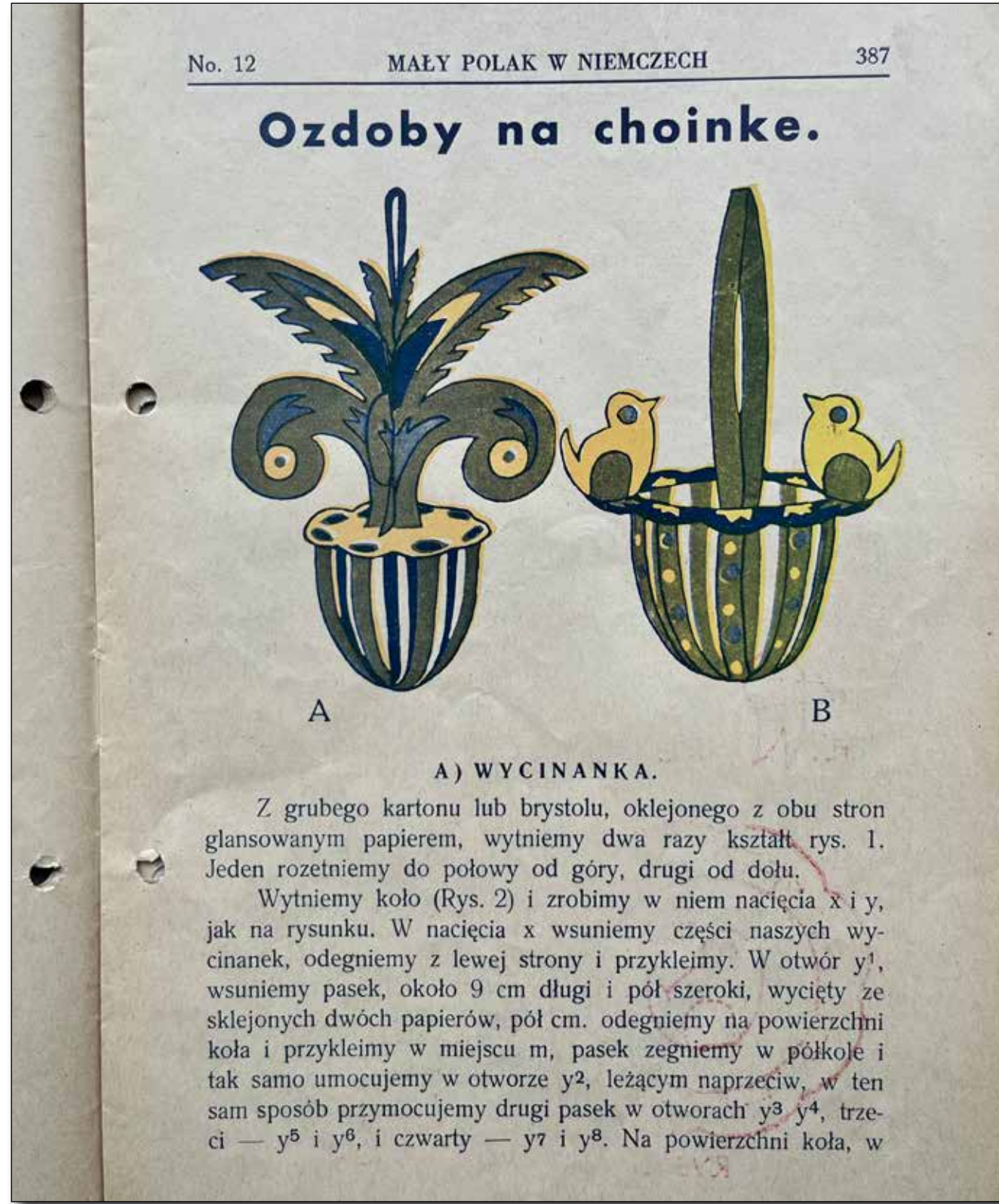
Wianek
„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 8, s. XVI

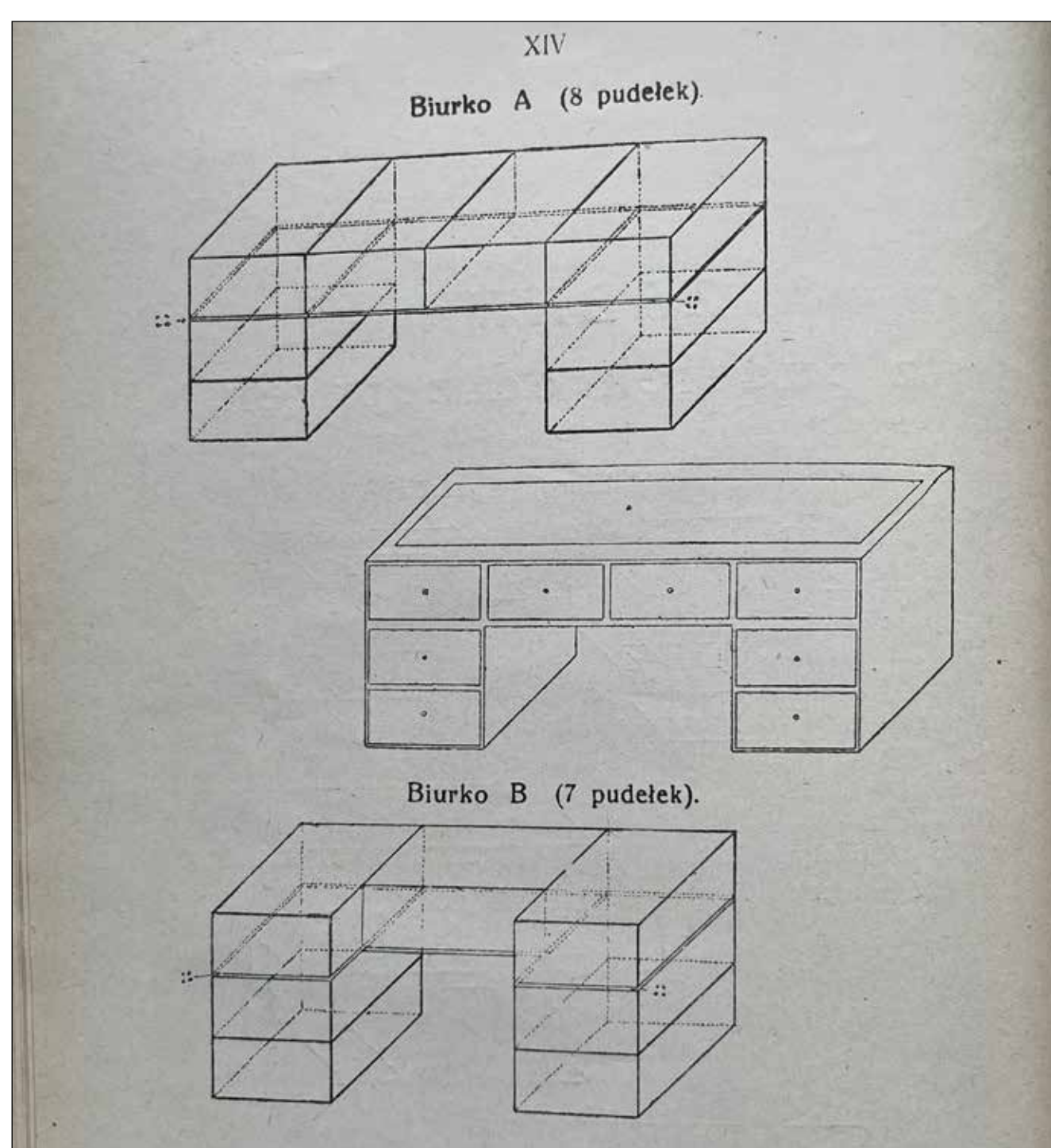
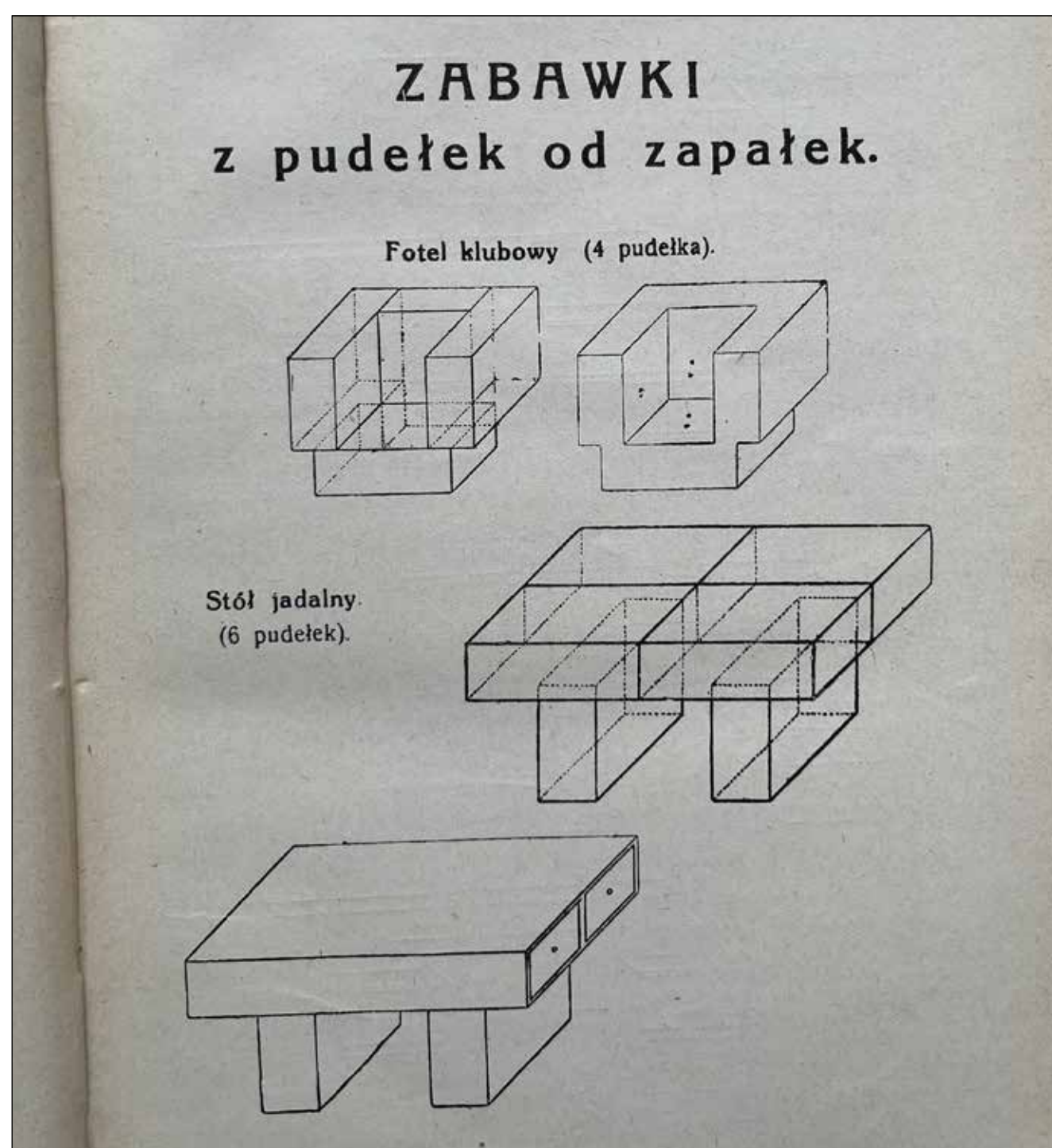
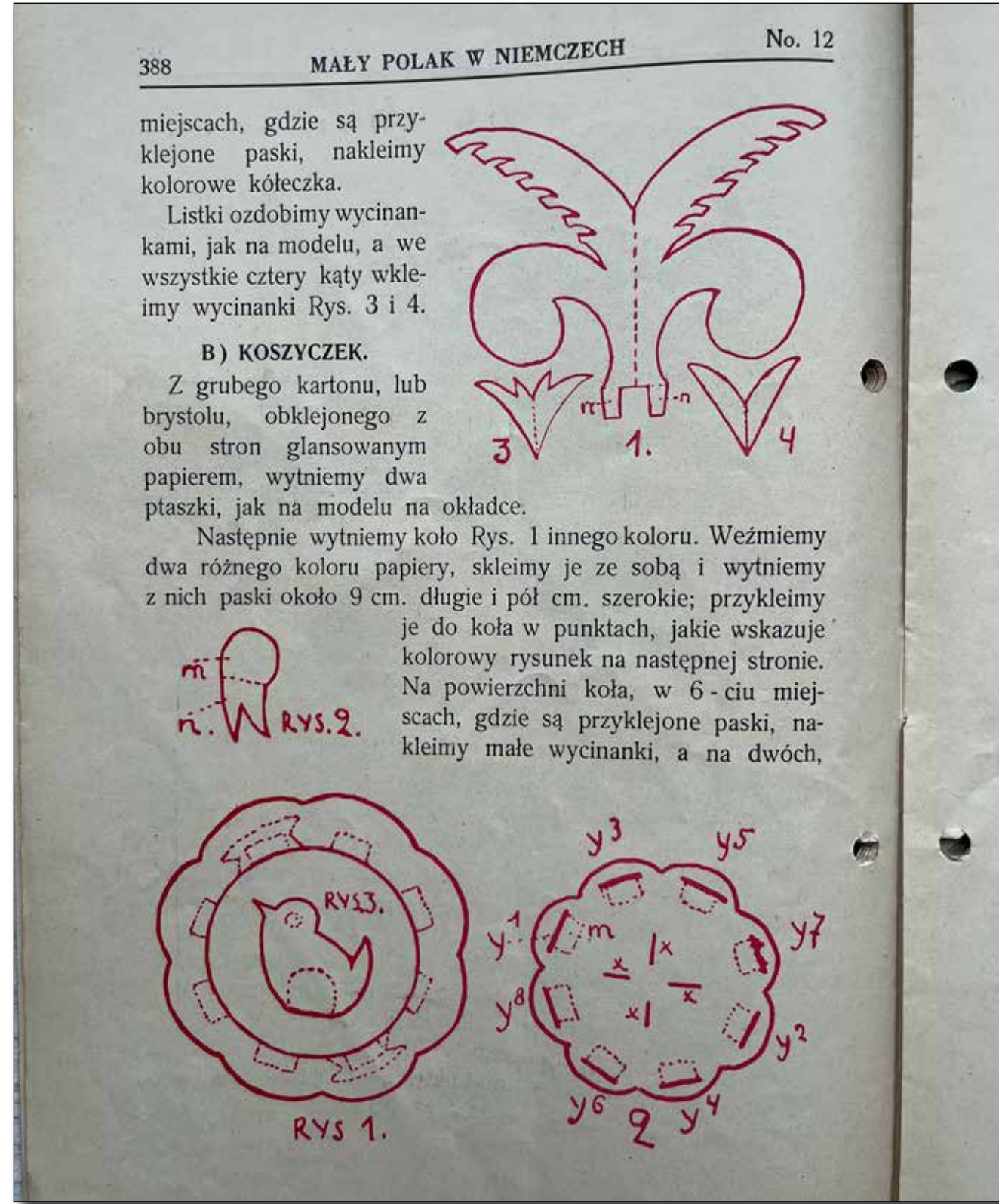
Maszerujący harcerze
„Mały Polak w Niemczech” 1930, nr 10, s. 14

Latawiec
„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 5, s. 77

Ozdoby na choinkę
„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 12, ss. 387-388

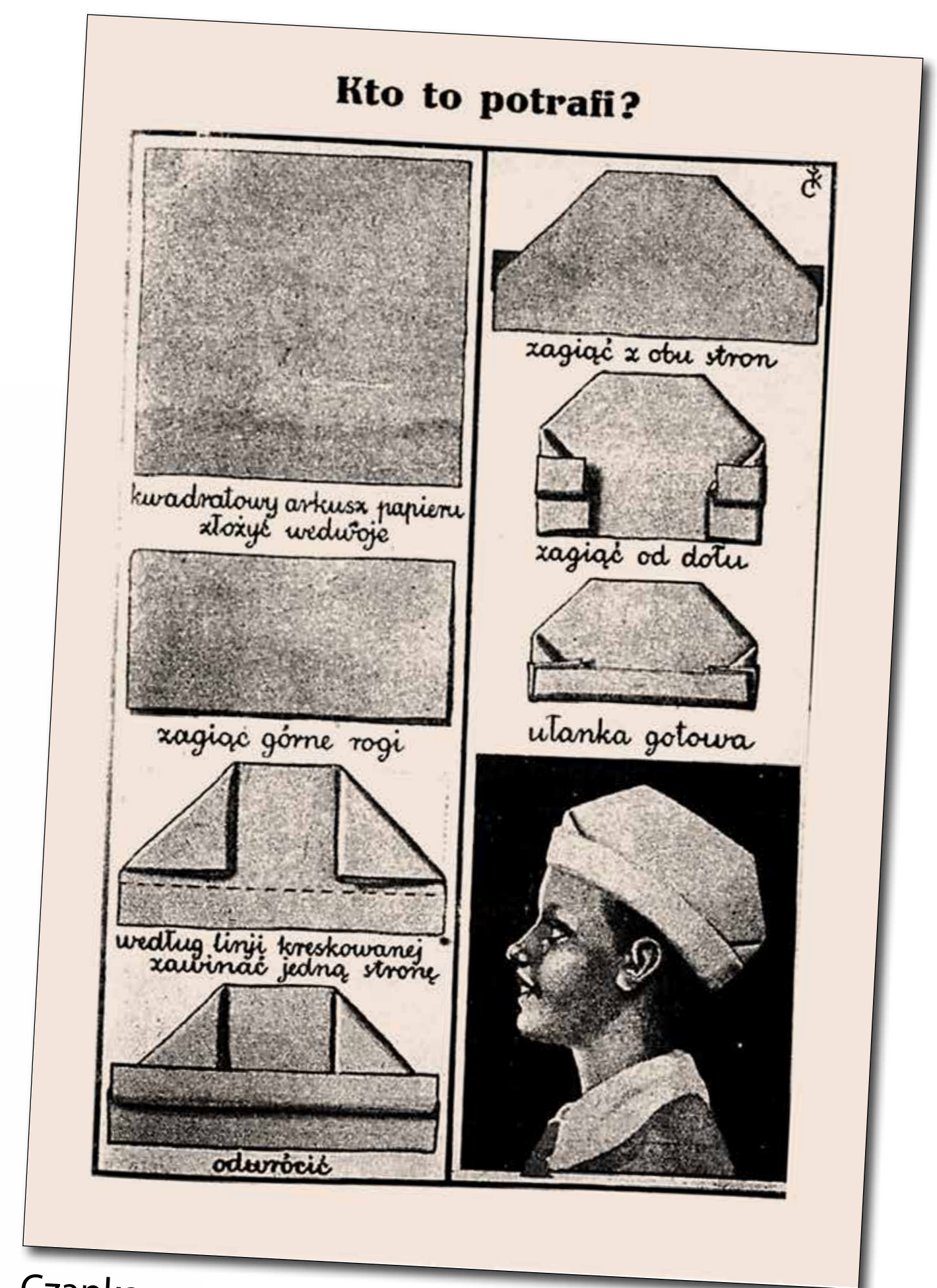
Zabawki z pudełek do zapalek
„Mały Polak w Niemczech” 1931, nr 1, ss. XIII-XV

Polska zadanie na całe życie

Zrób to sam!

Zastanawiasz się, co podarować bratu, siostrze, rodzicom lub dziadkom na imieniny? Może papierowe kwiaty (nie zwiędną tak szybko) lub zabawki z kasztanów albo owoców.

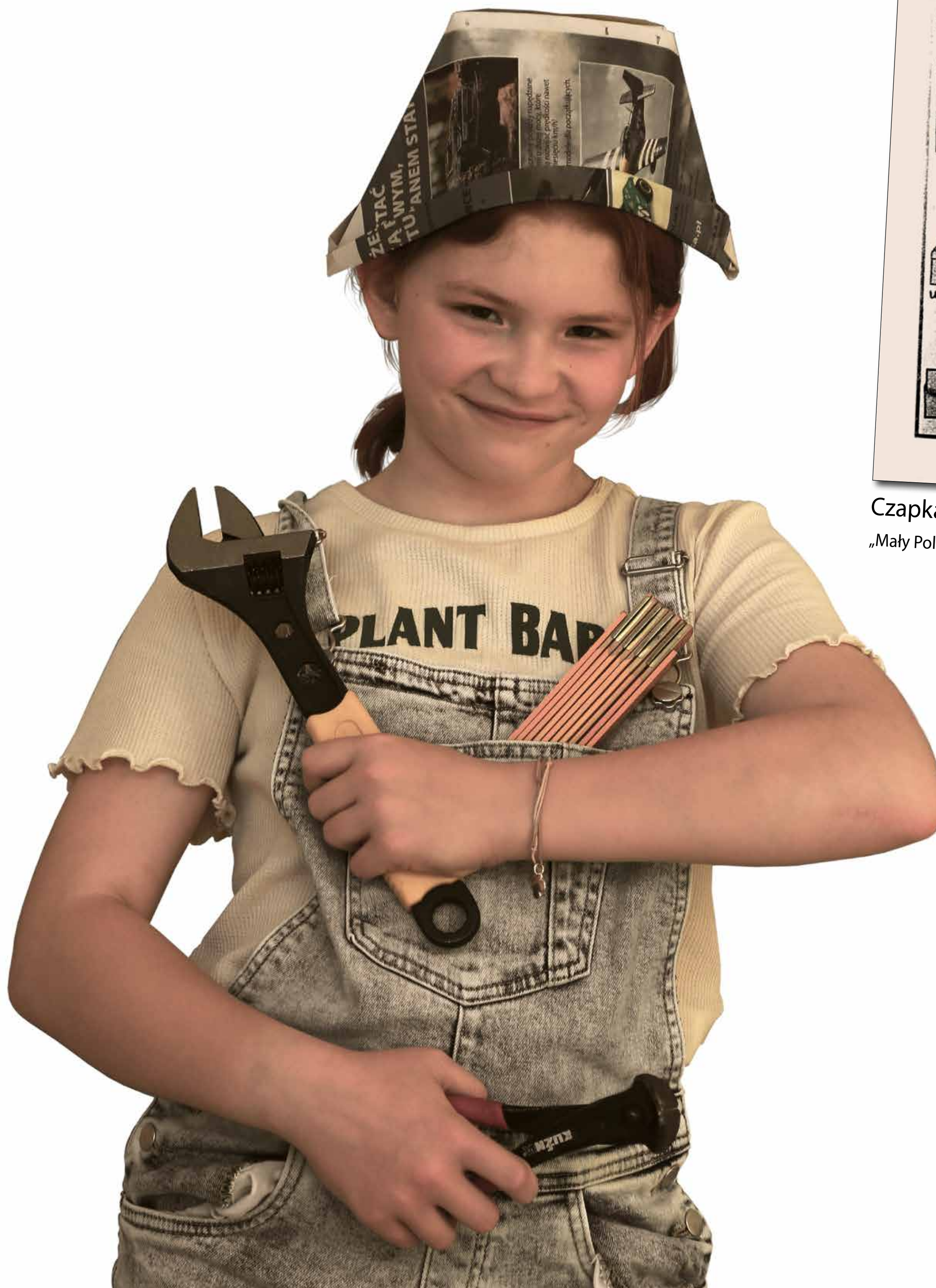
Potrzebujesz nowych mebelków dla lalek? Możesz zrobić je z pudełek po zapalkach. To jak, zrobisz to sam?

Czapka z gazety
„Mały Polak w Niemczech” 1939, nr 7, s. 253

Spadochron
„Mały Polak w Niemczech” 1938, nr 8, s. 271

Polska

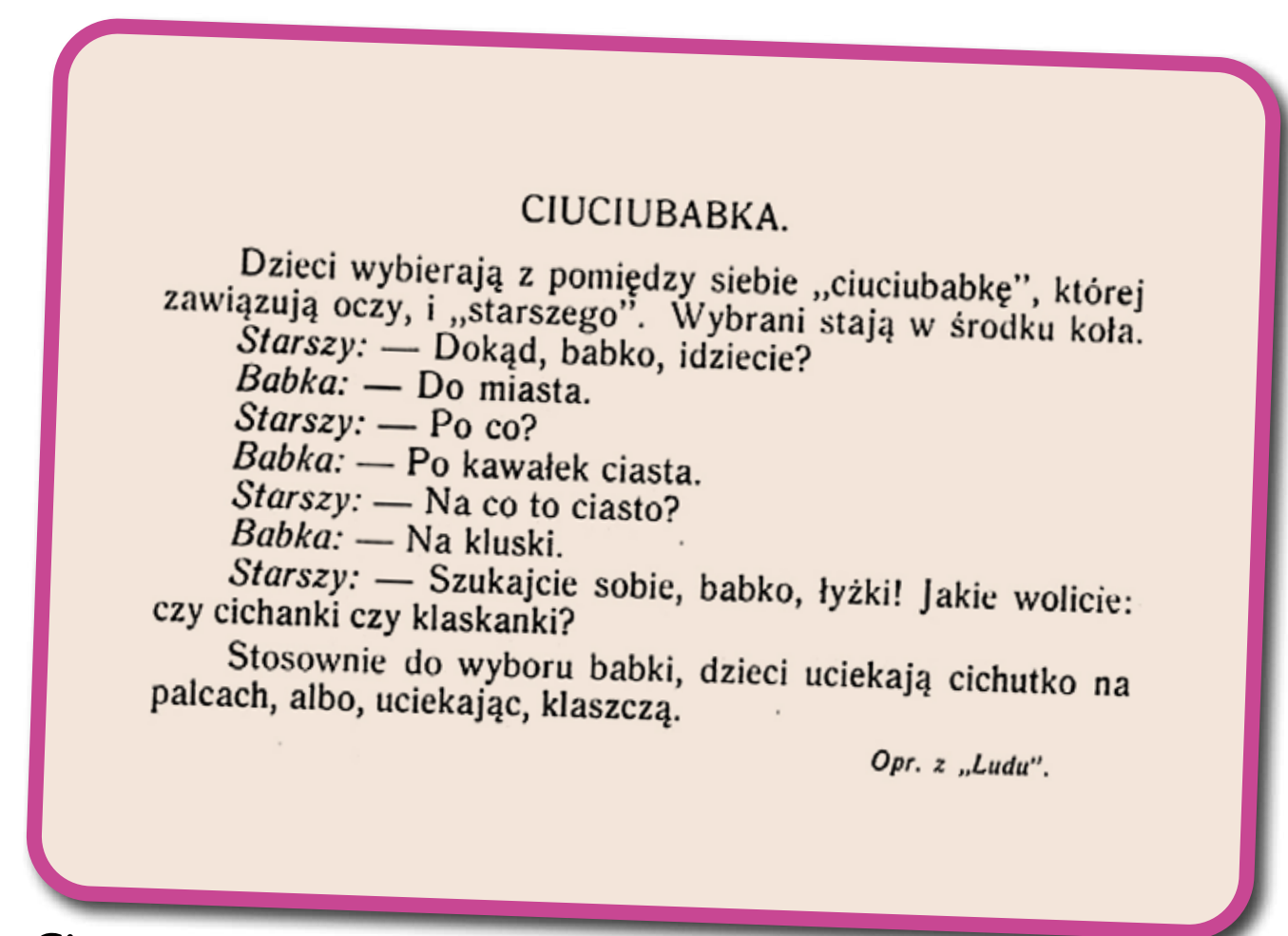
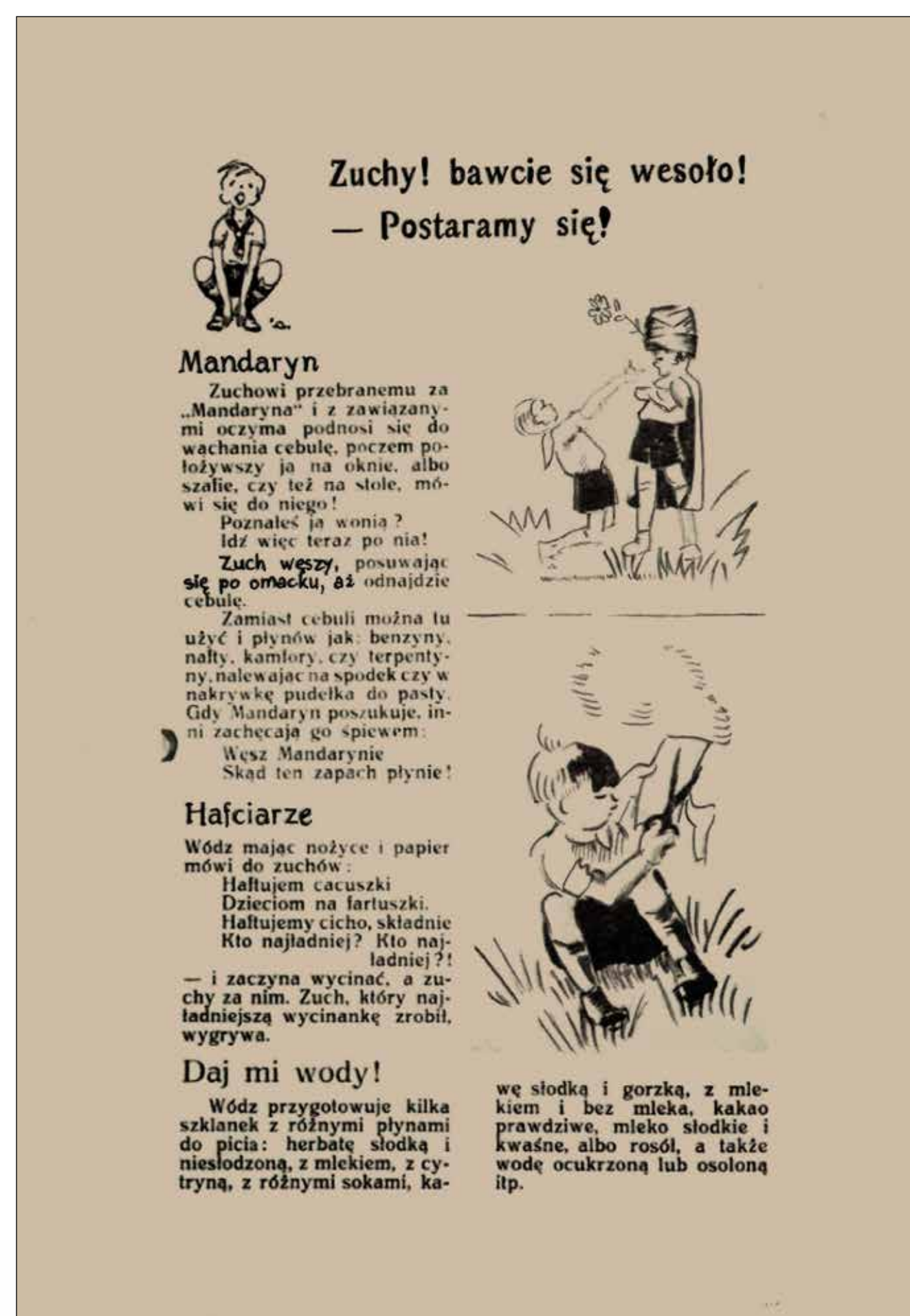
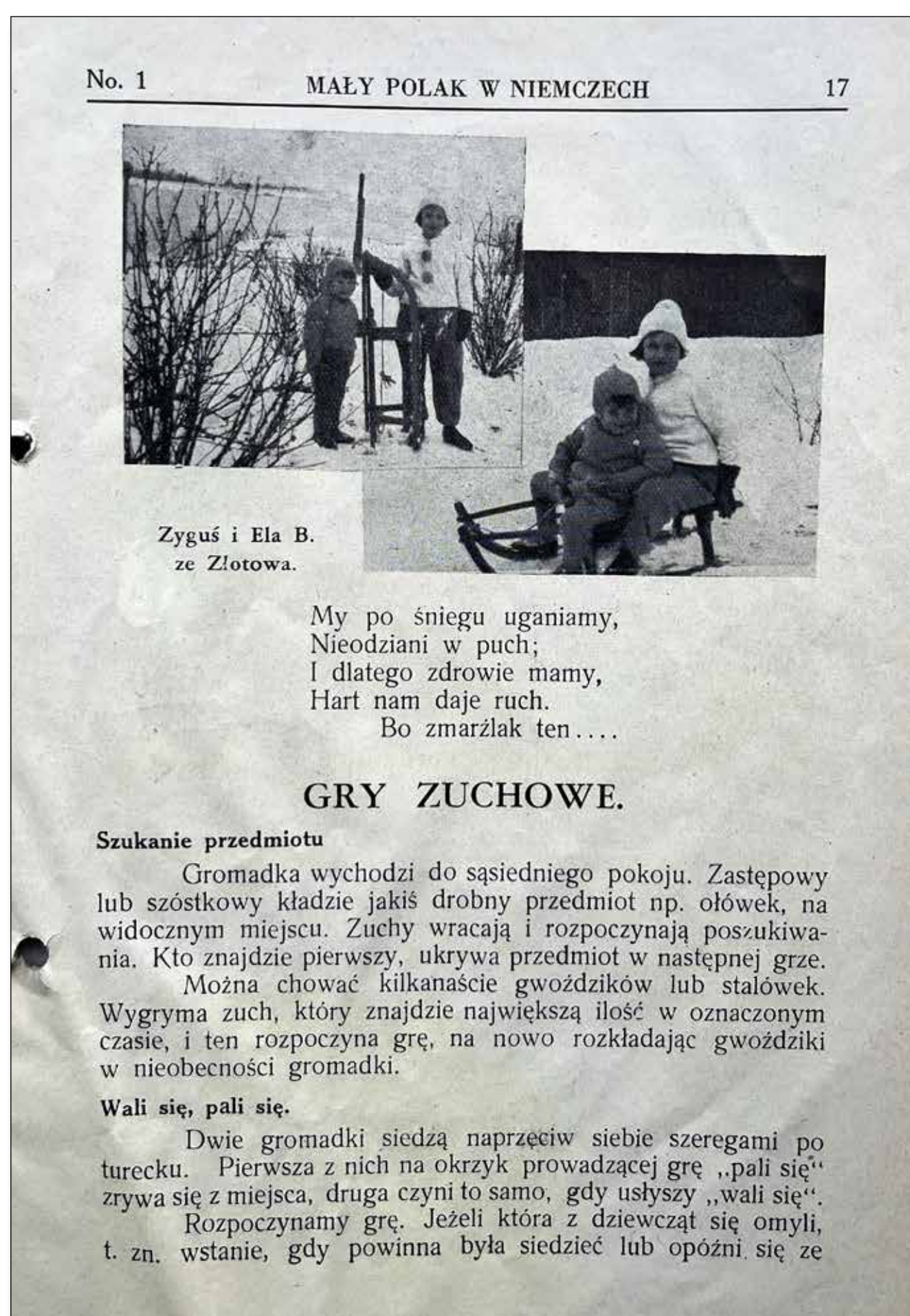
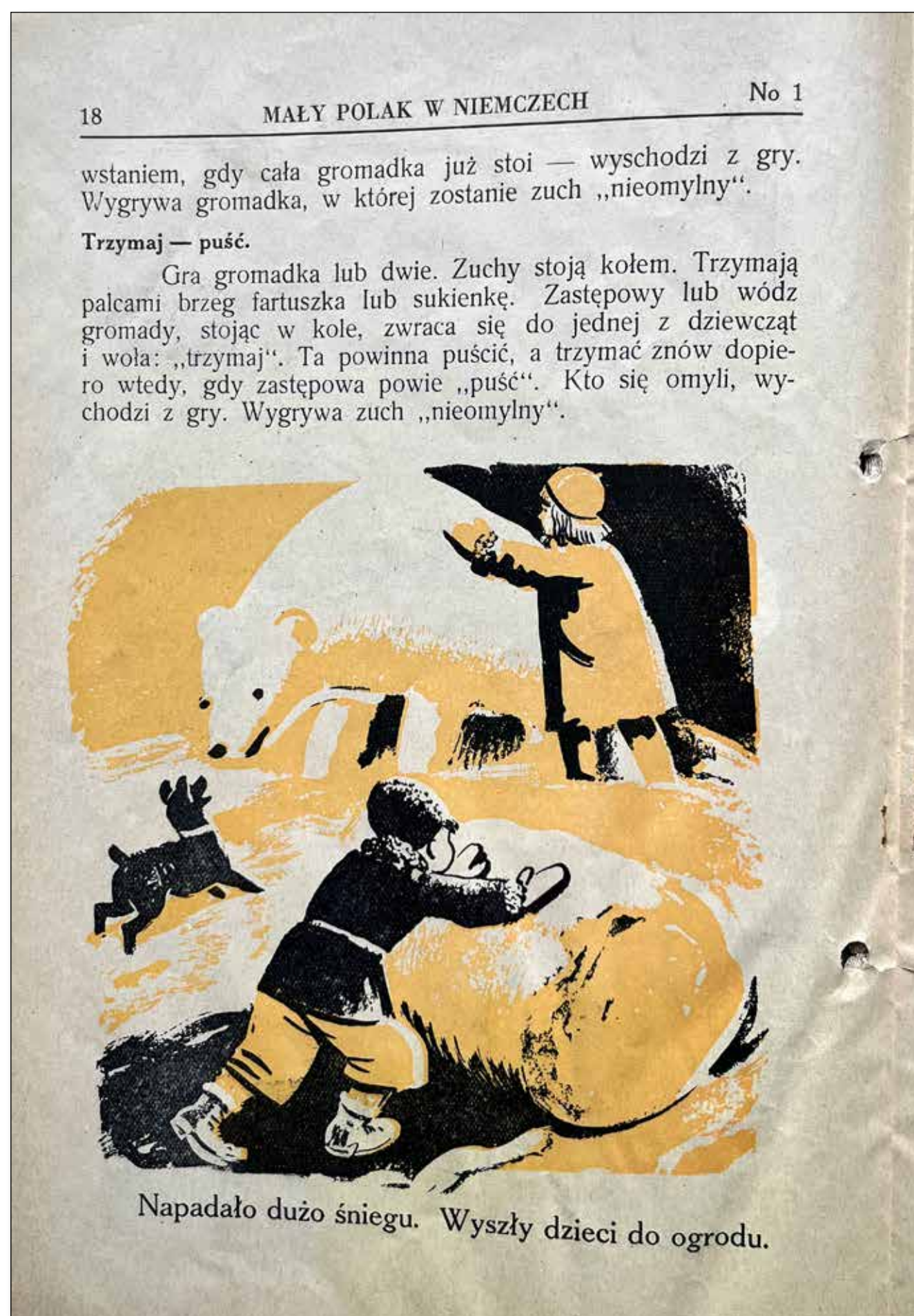
zadanie na całe życie

Zagrajmy razem!

A w co? Latem możemy zagrać w ciuciubabkę, dwa ognie albo klasy.

Zimą zaś możemy zorganizować zawody z lepienia kul śnieżnych lub bałwana, a potem rzucać kulami w bałwana.

To w co zagramy?

CIUCIUBABKA.

Dzieci wybierają z pomiędzy siebie „ciuciubabkę”, której zawiążą oczy, i „starszego”. Wybrani stają w środku koła.
Starszy: — Dokąd, babko, idziecie?
Babka: — Do miasta.
Starszy: — Po co?
Babka: — Po kawalek ciasta.
Starszy: — Na co to ciasto?
Babka: — Na kluski.
Starszy: — Szukajcie sobie, babko, łyżki! Jakie wolicie: czy cichanki czy klaszanki?
Stosownie do wyboru babki, dzieci uciekają cichutko na palcach, albo, uciekając, klaszczą.

Opr. z „Ludu”.

Ciuciubabka

„Mały Polak w Niemczech” 1930, nr 8, s. VII

Gry zuchowe

„Mały Polak w Niemczech” 1937, nr 1, ss. 17-19

Zuchy! Bawcie się wesoło

„Mały Polak w Niemczech” 1938, nr 7, s. 226

